

Valja po pošti:
za celo leto naprej ... K 40—
za en mesec ... „ 3.30
za Nemčijo celoletno ... „ 45—
za ostale inozemstvo ... „ 50—

V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej ... K 30—
za en mesec ... „ 3—
V spravi prejemov mesečno ... 2.50

Sobotna izdaja:
za celo leto ... „ 5—
za Nemčijo celoletno ... „ 10—
za ostale inozemstvo ... „ 13—

SLOVENEK

Inserati:
Enostopna petstvarsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat ... po 50 v
za dva- in večkrat ... „ 45 „
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob obojih dvojni tarif.

Poslano:
Enostopna petstvarsta K 1—
Izšla vsak dan (vzameš ne deluje in pramike, ob 3. uri pop.)
Redna letna priloga vendar ref

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511, bonn.-hero. št. 7583. — Upraviškega telefona št. 50.

Podpisani poslanci, ki so združeni v Jugoslovanskem klubu, izjavljajo, da zahtevajo na temelju narodnega načela in hrvatskega državnega prava, naj se vse zemlje monarhije, v katerih bivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, združijo pod žezlom habsburško-boronske dinastije v samostojno državno telo, ki bo prosto vsakega narodnega gospodstva tujcev in ki bo združeno na demokratičnem temelju. Za uresničenje te zahteve enotnega naroda bodo zastavili vse svoje sile.

Dunaj, 30. maja 1917.

(Podpisi.)

Na Telovo.

Jutri se bo naše mesto, ki v svojem dnevnem boju za grizljaj kruha nima miru ne oddiha, slavnostno odločilo. Ob hišah bodo slonele zelene brezove veje, po cestah bodo hiteli praznični ljudje zopet enkrat veselih obrazov.

On vsadil v naša srca. On bo z nami, sredi med nami — kdo bo zoper nas?

Obletnica majniške deklaracije.

Ljubljana, 29. majnika 1918.

Jutri poteže leto, odkar smo vknjižili svojo zahtevo po svobodi potom lastne države združenih Slovencev, Hrvatov in Srbov v državnopravni majniški deklaraciji Jugoslovanskega kluba, ki je postala naša »magna charta libertatum«. Trideseti majnik 1917 je važen zgodovinski moment, mejnik v vsem našem narodnem življenju, ki nas loči od težke brezsolne preteklosti.

Vklenjeni smo bili v verige suženjstva, niti pojma o svobodi nismo poznali. Nismo stali s prekrizanimi rokami, iskali smo razmaha, hoteli dati duška svojem hotelemu in iskali izhoda iz tega strašnega labirinta tuje odvisnosti, v katerem smo bili zapisani smrti. Tako so drhtela naša žejna srca po odrešilni besedi, o kateri so bila trdno prepričana, da mora nekoč pasti. A narod je čakal in umiral. Tako nas je naša svetovna vojna, ki je spletla bolj kot za katerega drugih za nas strašen bič. Naši tilniki, vajeni se kloniti in naša pleča vajena nečloveških bremen, so mirno sprejela poleg teže krvavih žrtv vojne še bremena preganjanja in izgnanstva. Stürgkhov absolutizem je slavil med nami orgije. Toda kar čez noč drugi veter, stari stebri absolutistične policijske države so se pričeli rušiti in v parlamentarno dobo je stopil naš narod pamljen in poživilen z gotovim jasno začrtanim programom. Sila Petra Klepa se je vzbudila.

In poslanci Jugoslovanskega kluba so v slovesnem aktu državnopravne majniške deklaracije s svojimi podpisi prisegli, da se hočejo boriti s svojim narodom do zadnjega v doseg lastne svobodne demokratične države združenih Slovencev, Hrvatov in Srbov pod habsburškim žezlom. Njihov klic je našel odmeva in odziva v zadnji gorski koči, program lastne državnosti si je osvojil srca vseh in jih napolnil z novo vero, z novim velikim upanjem v lepšo bodočnost. Šel je klic od morja do morja, preko gorskih grebenov in poljan, da nočemo več tujega jerebstva Nemcev in Mažarov, ampak si hočemo pisati sami svojo usodo v lastnem domovanju svobodne in združene jugoslovanske države.

Gigantsko je bilo delo poslancev Jugoslovanskega kluba v tej enoletni dobi na parlamentarni tribuni proti številnim sovražnikom. Toda zavest, da so srca velikanske večine jugoslovanskega naroda z njimi, jim je dajala moči in opore.

Nasprotniki so planili z vso besnostjo na nas, v parlamentu in zunaj parlamenta. Očitati so nam veleizdajstvo, denuncirali in denuncirali nas sistematično, kličejo proti nam nova preganjanja in absolutizem. Skušali so tudi v notranjosti sami vsvariti razdor. Toda njihovi poskusi so se razbili ob odločni in trdni volji naroda. Boj za svobodo je združil slovenske stranke na skupnem torišču in zadnje čase je celo jugoslovanska socialna demokratična stranka stopila aktivno v boj za svobodo in združeno Jugoslovansko v lastni državi. Nemci so pričeli na številnih Volkstagh hujskati proti nam, sami so odpovedovali zvestobo do države in cesarja, nas so pa dolžili nelojalnosti. In končno so mobilizirali že celo renegate proti nam in jih peljali z južnim nemškim malomeščanstvom kazat na najvišjem mestu — še enkrat predno izmrejo — da še žive taki eksemplari.

Avstrijska vlada, ki nima nobene samostojnosti in stoji popolnoma pod tujimi vplivi, ne razumeva velike dobe ter koristi in poslanstva države. Njej je država še vedno organizacija vladajočih in vladanih narodov. Nemci in Mažari ne smejo zgubiti nadvlade iz rok, in naj pri tem tudi država razpade. Seidlerji in Czernini zrejo svet le skozi nemške naočnike.

In danes, ko obhajamo obletnico deklaracije, so posebej po absolutizmu, nasilju, policiji in obetajo nova preganjanja. Smešni so mislijo, da bodo šli preko naravnega sveta in iztrgali iz srca ljudstva s silo zavest svobode, ki je pre-

šla našem narodu že v meso in kri. Zadnjič so navalili na nas. A razne okrožnice centralne vlade ne bodo pomagale, kljub policijskim odredbam, grožnjam in obetom, represalijam proti parlamentu in časopisu smo hladni. Tudi z absolutizmom ne bodo dosegli, kar hočejo!

Benediktinec, veliki Lacordoir je zapisal besede: »Sleheri osvoboditelji preživlja dva trenutka v svojem življenju: prvi, ko ga dolžijo veleizdaje, drugi, ko mu stavijo spomenike in ga častijo.« Danes je naš narod v prvi fazi, druga ni več daleč.

Dr. Krek Nemcem — o jugoslovanskem vprašanju.

Dunaj, 26. maja 1918.

Te dni dozoreva leto, odkar je Jugoslovani prejel smernico svojega bodočega življenja in delovanja. Ni še preteklo leto, ko je tista velika ideja z dne 30. maja, ipk ki se imenuje jugoslovanska deklaracija, prevzela ves naš troimeni narod s tako elementarno silo, da nas občuduje ves svet! Ko bomo te dni slavili obletnico onega velikega momenta, ko je bila izvedena odrešilna beseda v dunajskem parlamentu, se spominjamo s tugo in občudovanjem moža, čigar misel, v njegovi duši spočeta, v njegovem velikem umu izoblikovana, je postala meso in kri našega naroda. Opetovano smo brali nad vse opravičeno trditve, da je dr. Krek živel in umrl za svobodno Jugoslavijo. Potrebno se mi zdi, da to vnovič povdarimo, to pa zato, ker so mu njegovi kranjski sovražniki očitali še malce pred njegovo smrtjo, da se je skrival v najbolj kritičnih časih našega naroda, ob času Stürgkhovih persekucij. Krekova navada ni bila, da bi se bil pred kom skrival. Če se je kdaj umaknil v ozadje, se je umaknil, da je delal in prepustil, da so drugi želi laborike njegovega umskega dela. Tudi ona žalostna doba ga ni uklonila. Šel je in tiho delal ter molil. In v tistih mesecih je zasnoval v svojem duhu načrt za našo novo politično orientacijo.

Predobro se je zavedal dr. Krek, da bo v tej vojni rešeno jugoslovansko vprašanje. Zato je tudi zgodaj šel na delo. Storil je, kar je za tisti čas bilo edino možno. Njegova misel je bila, da bo vsa vprašanja treba reševati sporazumno od naroda do naroda. Zato je začel najprvo Nemce seznanjati s problemom slovenskega juga. Priča: njegova mala nemška knjižica: »Die Kroaten und Slovenen«, ki je morala iziti na Nemškem. Zraven je pa vedno gojil stike z vplivnejšimi nemškimi možmi, ki so imeli razumevanja in pa srčne plemenitosti dovolj, da so že tedaj odklanjali vsako silo in politiko meča. Dr. Krek je bil prepričan pacifist in nasprotnik militarizma. Tako je bil v zvezi s prof. Lammaschem in prof. Försterjem. Lani, nekaj mesecev pred smrtjo, je poleg prof. Försterja v družbi svojega prijatelja dr. Korošca govoril na Dunaju na pacifističnem zborovanju »politične družbe« ter tudi tam propagiral jugoslovansko idejo.

Še predno je bil sklican parlament, je bil z neločljivim drugom dr. Korošcem pri ministru Clam-Martiniću in govoril z njim o jugoslovanskem vprašanju. Dokazoval mu je, da je sedaj zadnji moment, če hoče vlada to vprašanje rešiti v avstrijskem smislu. Pri tej priliki je povedal grofu tudi te-le besede: »Ekselencija! Največja politična misel na našem jugu je bila velsrbska ideja. To smo si dolžni priznati. Če pustite jugoslovansko vprašanje odprto in nerešeno, se prej ali slej, morda šele čez deset let, a enkrat gotovo to gibanje zopet pojavi, a jačje in nevarneje.« Dr. Krek ni bil nikdar srbofil, toda bil je dovolj širokega obzora, in da je kot Avstrijec spoznal nevarnost, ki preti monarhiji, če bo še dalje zanemarljivo jugoslovansko vprašanje. Bil pa je tudi odkrit dovolj, da je to svojo misel povedal ne le Clamu, marveč se drugje.

Še predno je bil sklican parlament, se je obrnil na nemško javnost, da jo opozori na važnost jugoslovanskega vprašanja za Nemce, državo in dinastijo. V majski šte-

vilki nemške revije »Süddeutsche Monatshefte« lanskega leta je izšel članek: »Die Habsburger Monarchie und die Südslavische Frage«. — Von dr. Janek Krek, Mitglied des österr. Abgeordnetenhauses.

Ta članek je napisal dr. Krek še predno je bil sklican državni zbor, v času, ko je kot prorok narodov hodil po jugu in severu ter združeval, vnmal in bodril Čeh, Hrvate in Slovence za trenutek, ko je imel priti, ko bodo združeni Slovani v državnem zboru naznanili svoje življenjske potrebe. Hotel pa je tudi Nemce pripraviti na to, da bi se enkrat otrsli svoje kričave malomeščanske in prazne, zoprne bahavosti ter priklicati v prve vrste misleče nemške moze. To je bil čin našega večnega optimista, ki tudi v Nemce ni izgubil še vere. Zdi se sicer, da se je pokojni Evangelist motil, a gotovo je, da ima nemški narod med seboj tudi še treznih in mislečih mož, ki pa morajo danes še molčati. Danes namreč vlada tam še plima sovraštva in oseka razuma. Pa zato članek ni izšel nič prezgodaj. Niti vsi prevratni svetovni dogodki niso prevrnili ondi izraženih dr. Krekovih Nemcem namenjenih idej o jugoslovanskem vprašanju. Jugoslovanska deklaracija, ki jo je čez nekaj tednov pozneje zamislil naš Evangelist, ima že v tem članku svoj izraz, četudi ni še določen.

Ko sem zadnjikrat na Dunaju govoril z rajnim našim Krekom, mi je dejal: »Opozorjam Vas na moj članek iz majske številke »Süddeutsche Monatshefte«. Se bo dalo še kaj porabiti.« Potem pa je govoril o tem, kako naj našo skupno misel populariziramo. »Misel naše deklaracije mora tako pronikniti med naše ljudstvo, da se bo zrasla z njim. Kakor pravi naš človek, če ga prašate, kako mu je ime: »Jaz sem Janek, jaz sem Miha, jaz sem Micka ali Nežka« — tako mora Jugoslovani in deklaracija biti spojena z vsakim našim ljudem.

Dobri naš oče Krek! Zakaj Te danes ni več med nami, da bi videl, kako naše ljudstvo vrši Tvojo oporoko, kako so iz naših kranjskih Janezov, Mih in Mick in Nežk postali Jugoslovani in Jugoslovanke z vsem svojim trpečim in ljubečim srcem — prav tako, kakor si Ti želel!

Jaz pa izpolnjujem za obletnico deklaracije njegovo naročilo in priobčujem na velikega pokojnika domovini v spomin zadnji nemški članek dr. Kreka o jugoslovanskem vprašanju.

Habsburška monarhija in jugoslovansko vprašanje.

Dr. Janek Krek, član avstr. poslanske zbornice.

Jugoslovani je zemljepisni pojem. Od Karnijskih in Julijskih alp do Črnega morja, od Mure do solunskih vrat, do Egejskega morja, globoko tja notri v albanske gore prebiva domala 17 milijonov Slovanov, katerih narečja so si med seboj tako sorodna ter se tako prelivajo druga v druga, da ni mogoče določiti, kje eno preneha in se drugo začne, in ki se morejo v najkrajšem času brez težave med seboj sporazumeti.

Sava s svojimi pritoki in Donava v svojem dolenjem teku vežeja njihova bivališča, ki tako tvorijo zemljepisno enoto, kakor njihova narečja nudijo podlago za enoten književni jezik. Prebivajo strnjene večinoma v isti odrezanih etnografskih mejah z majhnimi in majhnimi jezikovnimi otoki v svoji enotnosti.

In vendar, kakor noben drugi narod na božjem svetu! Nikdar niso živeli v državni skupnosti, posamezni deli so pač bili včasih državno samostojni (Panonija, Bolgarija, Srbija, Hrvatska, Črna gora), a zgodovinski razvoj je šel svojo pot. Bizanc in Turki so s svojimi državami prepletili Jugoslovane, razbili jih s silo meča; Ogri, Benetke in habsburško cesarstvo so pritegnili k sebi posamezne dele, in s tem je bil zabrisan čut enotnosti ter težnjam po zedinjenju vzeta vsaka pri-

lika. Pred balkansko vojsko so Jugoslovani imeli tri samostojne države — Bolgarijo, Srbijo, Črnogoro. Prebivali pa so še v Turčiji, v Italiji, kjer so narodno brezpravní, ter v habsburškem cesarstvu. Tu pa v dveh državah — v Avstriji in Ogrski. V Avstriji v deželah, ki ima vsaka svoj lastni deželni zbor: na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem (samo tukaj tvorijo Slovenci večino), na Goriškem-Gradiščanskem, v Trstu, Istri, Dalmaciji. Na Ogrskem: v Hrvatskem in v Slavoniji z deželnim zborom, ki je v politični upravi, justici, bogočastju in šolstvu samostojen, ter v pravi Ogrski; slednjič še v Bosni in Hercegovini z navidežno avtonomijo, ker so vsi važni sklepi deželnega sabora odvisni od pritrditve avstrijske in ogrske vlade. Poleg tega pa troje književnih jezikov, dvoje pisav (latinica in cirilica), troje verstev (katoliško, pravoslavno in mohamedansko).

Prišla je balkanska vojna. V bukareškem miru so bili vsi Slovani odločeni od turške države ter zvezani z Bolgarijo, Srbijo, deloma tudi z Rumunijo (Dobruđa) in Grčijo (Solun z zaledjem) — tedaj zopetna raztrganost. In sedaj svetovna vojna: Dobruđa je zopet zasedena od Bolgarov, Srbija in Črna gora sta v rokah zaveznikov, drugo je ostalo pri starem. Bosna in Hercegovina, Hrvatska in Slavonija ter sedmero imenovanih avstrijskih dežel — vse to je, kakor je bilo. Jugoslovansko vprašanje je bolj pereče ko kedaj poprej in ni ga mogoče rešiti s formulo, priljubljeno zbog njene enostavnosti, da ne rečem priprostosti, in ki se glasi status quo.

Habsburška monarhija je more rešiti; kajti v njenem območju so danes izvzemši Bolgarov vsi Jugoslovani, med njimi katoliški Hrvatje in Slovenci. Ona naj bi je rešila, kajti za njene najvitalnejše interese gre: Bosna in Hercegovina, katerih prebivalci pač spadajo k monarhiji, a k nobeni obeh njenih držav ter nimajo pri odločanju usode monarhije nobene besede, ti dve deželi sta v svojem sedanjem stanju nevzdržljivi; zaježiti bi bilo treba nevarni iredentizem med Jugoslovani ob morju in na Balkanu, okrepiti pomorsko in balkansko stališče monarhije ter zagotoviti trajni mir na jugovzhodu.

Na kratko podajamo tri načine rešitve jugoslovanskega vprašanja v njegovem najvažnejšem razvojnem štadiju, seveda popolnoma se zavedajoč, da stališče Jugoslovancev za rešitev igra malo vlogo, marveč da more le prepričanje merodajnih faktorjev voditi k cilju: to vprašanje je treba rešiti na temelju narodnega zedinjenja v interesu dinastije in lasti not le last same ogrske države. Mi Jugoslovani moremo zadovoljive rešitve danes le želeči, ne pa izsiliti. Monarhija je pred podobnimi vprašanji z ozirom na Jugoslovane stala že začetkom 19. stoletja, ko je Srbija iskala svoje rešitve v zvezi z monarhijo, dalje z ozirom na nemško in italijansko vprašanje. Ta vprašanja pa so bila rešena brez monarhije, da, deloma celo proti njej.

Za rešitvijo jugoslovanskega vprašanja brez monarhije in proti njej stremi velikosrbska ideja, ki v svoji zlasti izza balkanske vojne izraža obliki zahteva državno zedinjenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev pod žezlom dinastije Karagorjevičev z glavnim mestom Beogradom. Ta ideja je obvladala politično življenje Srbije ter od tam skušala Hrvatje in Slovence pridobiti zase. Njeni žrtvi sta prestolonaslednik in njegova soproga; dala je neposredni povod k svetovni vojski. Saj je v svojem bistvu stremila za svetovno vojsko, ki naj bi razbila habsburško monarhijo in posredno tudi nje nemškega zaveznika, ker si je nemogoče misliti, da bi monarhija kedaj mirnim potom odstopila Bosno in Hercegovino, Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo, Istro in slovenske dežele ter si s tem zaprla pot k morju, in ker je na drugi strani nemogoče, da bi Srbija z lastno silo mogla poraziti monarhijo. V tem oziru gotovo neoporečna priča, Anglež R. W. Seton Watson, čisto pravilno ugotavlja (»Die südslavische Frage«, Meyer & Jessen, Berlin 1913, str. 430), »da do najnovejšega časa pri Hrvatih in celo pri izobraženih Srbih skoro ni izzvala nobenega odmeva. Tudi zanje bi bil pomemben triumf veliko srbske ideje triumf vzhodne kulture nad zapadno.« Vojni dogodki so dali za to neizpodbitnih, s krvjo pisanih dokazov. Ni pa mogoče tajiti, da je bodisi zunanja, bodisi notranja politika monarhije dajala pobude za poglobitev in razvoj velikosrbske ideje. Carinska vojna monarhije s Srbijo, ki se je počela l. 1905., je okrepila šovinizem ter polagoma prisilila k molku hladno računajoče realne politike, ki so dobro poznali gospodarsko odvisnost Srbije od monarhije. Ta carinska vojna je dala povod za resna pogajanja med Srbijo in Bolgarijo o carinski uniji, ki jo je bolgarsko sobranje leta 1906. formalno že sprejelo, srbska skupščina je pa ni potrdila. Bolgarija je torej šla tedaj dalje ko Srbija. Imamo povoda zatrditev, da so se pogajanja o carinski uniji v politični

smeri pletla dalje ter se končala z balkansko zvezo, ki je imela izrazito naperjeno svojo ost proti monarhiji. Učimo se iz tega: Država, ki hoče voditi balkansko politiko, mora z vsemi balkanskimi državami živeti v prijateljstvu ter zato gojiti in čuvati njihovo medsebojno prijateljstvo ali pa odpuščati cele anektirati in asimilirati. Profesor dr. Redlich piše v svojem najnovejšem delu »Österreich-Ungarn als Großmacht«, Berlin, (A. Schwetschke u. Sohn, 1917, stran 89.): »Če hočemo razvoj in življenjski pokret takega naroda pravilno razumeti, ne smemo pri nepristranskem presojanju smatrati dostikrat od slučaja postavljenih političnih meja kot zaporo, ki bi jo tudi duševno oko ne moglo obvladati. Če si hočemo ogledati kak narod, se ne smemo ustaviti pri državah ali deželah. S tega stališča nam je treba motriti z enim pogledom prebivalce Srbije, Črnogore, Bosne, Dalmacije in Hrvatske. Če pa motrimo Srbe v njihovi narodni skupnosti, uvidimo, da so jadranski narod.«

Ta izjava nemško-avstrijskega učnjaka jasno osvetljuje zvezo med zunanjo politiko monarhije ter med vedno rastjo čim sovražnostjo Srbije. Ali mora monarhija, ki naj brezpogojno čuva svoje stališče ob vzhodni Adriji, Srbe smatrati kot jadranski narod ter to spraviti v sklad s svojimi ostalimi interesi, kar pa je možno le, če jih popolnoma priključi nase; ali pa se mora sprijazniti z nevarnostjo neprestanih sovražnosti, potom katerih bo Srbija iskala pota do Adrije. Da bi podrobneje razpravljali o notranji politiki monarhije z ozirom na Hrvate in Slovence, to nam prepoveduje takt in pa vojno stanje. Opomnimo le, da je agitacija za idejo združenja z državno samostojnimi krvnimi sorodniki, kakor jo je zapričelo velesrbsko gibanje, toliko težja, kolikor manj snovi v notranjih razmerah nudi za osvobodilno akcijo.

Srbija in Črnogora ležita premagani na tleh. Monarhija ju ima v oblasti. Je li premagana tudi velesrbska ideja? Pustimo iz nje dinastijo Karagorjevičev ter Belgrad, ostaneta nam še dva bistvena dela: narodno edinstvo Slovencev, Hrvatov in Srbov ter stremljenje, temu edinstvu dati izraza v lastni državnosti. Ta dva bistvena dela nista mrtva, živita celo silno krepko življenje ter se bosta razvijala v oni smeri, ki jo ima da monarhija. V monarhiji živeči Jugoslovani žele bolj ko kedaj, naj bi ta razvoj okrepil skupno državo ter dvignil sijaj Habsburžanov. Mislilec in proračunajoči duh pa tudi ve, da občutje sedanje generacije ni merodajno za bodočnost ter da ideje, ki od njih zavise eksistenčni pogoji takega naroda, ne umro, marveč korakajo s sebi lastno silo do uresničenja. V okviru monarhije ni omejeno na Jugoslovane, ki imajo tukaj svoj dom, hoče rešiti jugoslovansko vprašanje hrvatsko državno pravo. Temelji na tem, da je Hrvatska najstarejša kraljevina med kraljevinami v okviru monarhije (od l. 925.) ter da je l. 1102, ko je izumrla domača dinastija, ogrski kralj Koloman sicer zasedel hrvatski prestol, da pa je zveza z Ogrsko pomenila personalno unijo, kar posebno dokazuje dvoje zgodovinskih dejstev: Po smrti Ladislava II., ki je l. 1526. padel pri Mohaču v boju proti Turkom, je izvolil hrvatski sabor na Cetinju dne 1. januarja 1527. soglasno Habsburžana Ferdinanda za kralja ter potrdil dedno pravo njegovih dedičev. Ogrska je bila razcepjena in je do 1687 ostala volilno kraljestvo. Tudi pragmatično sankcijo Karla VI., ki določa dedno pravo ženskih članov, so Hrvatje samostojno sprejeli pred Ogrji l. 1712.

Državnopravno spada k Hrvatski tudi Dalmacija, dejansko pa k avstrijski državni polovici. Svoje poslance pošilja na Dunaj in ne v Zagreb. Zgodovinsko je bila izza najstarejših časov sestavni del Hrvatske. Na podlagi zgodovinskih dejstev se hrvatska državna ideja razširja tudi na Istro, Bosno in Hercegovino.

Zveza slovenskih dežel s Hrvatsko temelji zgodovinsko na bratski solidarnosti, ki se je kazala posebno v bojih proti Turkom in ki je izražena tudi v raznih pogodbah in konfederacijah (n. pr. l. 1620.). Slovesno je bilo to potrjeno v hrvatski pragmatični sankciji, kjer je rečeno, da ima na Hrvatskem le oni Habsburžan pravico do dednega nasledstva, ki obenem vlada Štajersko, Koroško in Kranjsko (bivališča Slovencev). Čeravno po državah ločeni (tu Avstrija, tam Ogrska), so vendar Slovenci in Hrvatje živeli vedno v živahnih kulturnih ter gospodarskih odnosih, ki so krepili v ljudskih masah zavest edinstva slovensko-hrvatskega naroda ter razvili v njih srcu idejo državnega zedinjenja kot predpogoj narodnega obstanka.

Dne 19. in 20. oktobra l. 1912. so zborovali v Ljubljani zastopniki slovensko-hrvatskega naroda (deželni in državni poslanci) ter so izvršili od ljudstva z navdušenjem pozdravljeni sklep:

»Izjavljamo, da Hrvatje in Slovenci tvorimo narodno enoto. Zato hočemo

skupno delati za edinstvo, pravice in svobodni razvoj hrvatsko-slovenskega naroda v okviru habsburške monarhije. Zavedamo se, da so hrvatsko-slovenske dežele odločilnega pomena za stališče monarhije kot velevlasti, in kakor se zavedamo svojih dolžnosti do monarhije, tako odločno zahtevamo in pričakujemo, da se tudi monarhija zave svojih dolžnosti napram našemu narodu.«

V vsakem pogledu, in ne v zadnji vrstji zato, ker so Slovenci in Hrvatje po svojem katoliškem verstvu docela navezani na zapadno kulturo ter se z ozirom na pravoslavlje in bizantinstvo medseboj izpopolnjujejo, je ne le inteligenci, marveč tudi ljudstvu čisto jasno, da bi morala i slovenski in hrvatski del naroda brez svojega zedinjenja narodno shirati. Tudi ta ideja ne more umreti, in bila bi neizmerna škoda, ko bi v bodočnosti morala živeti v nasprotju z vodilnimi idejami monarhije. Saj gre za narod, ki čuva Adrijo ter tvori proti Italiji nenadomestljiv branik.

Uresničenju hrvatske državne ideje bi ne sledilo le združenje v monarhiji živčnih Jugoslovancev, marveč tudi njihova državna samostojnost. Ne dotikamo se pri tem usode Srbije in Črnogore, čeprav moramo brez ovinkov priznati, da vsebuje hrvatska državna ideja dovolj prostora tudi za rešitev tega vprašanja na podlagi narodnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Popolnoma izpeljana hrvatska država bi imela v monarhiji isto samostojnost ko Ogrska ali Avstrija. Trializem! Vprašanje, ali in kako naj bi se skupne zadeve obravnavale v centralnem parlamentu, ne spada sem. Smemo pa opomniti, da bi se vprašanje centralnega parlamenta ter obravnavanje skupnih zadev v trializmu dalo mnogo lažje rešiti ko v dualizmu. Potom trializma pa bi se tudi najbolj rešilo ne le vprašanje, kaj naj bo z Bosno in Hercegovino, marveč tudi gospodarska skupnost Dalmacije z zaledjem, vsled česar bi se nepričakovano živahno dvignila ta čudovito prekrasna, a iz državnopravnih razlogov doslej tako zanemarljena dežela.

Zanimivo je, kako se različni politiki, tudi nemški, trudijo, da bi opravičili trialistično misel ter preokrenili mišljenje med Nemci in Madžari, ki doslej še nasprotujejo. Proti bojazni, da bi nova država zaprla Nemcem pot do Adrije, predlagajo n. pr. naj bi glavne luke (Trst, Reka, morda tudi Šibenik, Kotor) ter tja vodeče glavne proge bile neposredno državne. Pri tem pa razabljajo, da občutja ni mogoče premeniti z dokazi. Impresija, ki je dajala stvarine proti okupaciji Bosne in Hercegovine — naj se monarhija vedno varuje kakoršnekoli pomnožitve Slovanov v svoji notranjosti — še vedno traja. Popolnoma je napačna ter za monarhijo, njeno balkansko politiko ter njeno pomorsko oblast naravnost katastrofalna. Toda obstoja in z njo moramo računati. Vprašanje je le, če k novi orientaciji ne bo edina pot ta, da se uresniči ideja, ki vzbuja bojazen. Ozirov naše politike napram Italiji, razumljivi vsled zveznega razmerja, ter vsled njih Jugoslovonom neprijaznih vladnih metod je konec, kakor upamo. Potreba, Bolgarijo ohraniti na strani zaveznikov, se ne da tajiti. Pomisliti je pri tem, da je Bolgarija že doslej pazno zasledovala usodo Jugoslovancev v monarhiji ter da nikakor ni tako izključeno, da sčasom Sofija postane privlačna točka za vse Jugoslovane. Svobodni slovensko-hrvatski-srbski narod v monarhiji bi se držal svojega Zagreba in Ljubljane. Naveli smo že dosti razlogov za njihovo zedinjenje. Ni zadnji razlog, ki ga ugotavljamo, ta, da danes iz teh blagoslovljenih dežel monarhije več ko 500.000 oseb išče kruha onkraj oceana ter da je število analfabetov ponekod še grozno.

Redlich pravi v svojem zgoraj omenjenem najnovejšem delu o ruskih narodnostih z nenavadno širokim vpogledom:

»Ko bodo te narodnosti nekega dne v svojih širokih masah začutile potrebo po večji samostojnosti in kulturni svobodi, bo njihovim željam zadostila avtonomija. In brez dvoma bližajoča se liberalna Rusija bo s tem težkoda varčevala. Potem pa se bodo razmere v Rusiji mnogo lažje in enostavneje uredile, kakor pa se je na primer to v zadnjem stoletju godilo v Avstro-Ogrski.«

Liberalna, demokratična Rusija je tu. Bali so se panrusizma, izvirajočega iz caristične Rusije, tudi z ozirom na Jugoslovane. Je li ta nevarnost danes manjša? Med severnimi in južnimi Slovani prebivajo Nemci, Madžari in Rumuni. Ni li v njihovem najbolj živem interesu, da ustvarijo razmere, ki jim zagotavljajo mirno življenje s severom in jugom? Glavni predpogoj je rešitev jugoslovanskega vprašanja v in po habsburški monarhiji!

Slovensko narodno gledališče

»Iznova pamel nam šepeta
In nada nov poganja cvet,
K življenja nas potoku vleče
In, oh — k življenja viru spet...
»Faust.«

Slovenec polaga temelj kulturnemu zavodu, ki bodi v ponos celokupnega slovenskega naroda. Na razvalinah deželnega gledališča se dviga naš novi kulturni zavod — »Slovensko narodno gledališče«.

Dolga štiri leta so minila, odkar je padla zaveza in nam zaprla proscenij — da pred zastorom tem lažje nemoteno uganja neplodovito egoistiko pogubni kinol.

»In nada nov poganja cvet« — trdno upamo, da nam mrzla burja viharja, jeze in zlobe nikdar več ne ugonobi in konča najlepše cvetke kulture — slovenske drame.

Kako veselja utriplje srce zlasti njim, ki so živeli v tesni zvezi s slovenskim odrom kot diletantje, izvršujoči člani podeželnih odrov. In voditelji, režiserji podeželnih odrov, ki so nekdaž črpali snov za svoje dramatično vzgojno delo ravno v prestolici slovenski, — tudi njim raja srce ob misli, da se skoro zopet dvigne zaveza na slovenskem narodnem odru. Enkrat za vselej bodi konec mrtvili, ki je tako moreče ležalo na polju slovenske dramatike.

»In nada nov poganja cvet«, da nam nova doba zbudi novih delavcev na literarnem polju slovenske dramatike. Oj, koliko snovi je še neobdelane. — Če pogledamo nazaj v slovensko zgodovino — koliko hvaležne tvarine, nalašč za oder ustvarjene, nam nudi. — Slovensko gledališče bodi najprvo vzgojevališče — a šele v drugi vrsti zabavišče. Oder je, ki naj nam vzgaja značaje in heroične junake. — Ne iščimo teh v tujih dramah; postavimo jih na oder iz našega naroda, ker le tako bomo gojili domačo, narodno umetnost. Če kje — je gotovo pri slovenskem narodnem gledališču na mestu reči: »iz naroda za narode«.

Ze prej so imeli podeželni odri navado, da so ob uprizoritvah narodnih iger obiskovali deželno gledališče, kjer so našli na deskah deelnega gledališča vzore za ustvarjanje tipov. Zato bodi skrb konzorcija in vodstva, da bo nudil oder slovenskega narodnega gledališča dovolj predstavlja za slovenske narodne igre. Oper in operet podeželni odri ne morejo gojiti, v tem večji meri pa uprizarjajo slovenske narodne igre. Znano je, da so nekatera izobraževalna društva na deželi pred vojsko tekoma ene same zimske sezone uprizorila po 25 do 30 dramatičnih predstav (Vič leta 1912/13). Zato k »Življenja nas potoku vleče«. — Da, slovensko narodno gledališče bodi vir dramatičnega življenja podeželnim odrom, bodi potok, iz katerega bodo lahko zajemali in dobivali dobre narodne igre. Umestno bi bilo, da bi vodstvo slovenskega narodnega gledališča zbiralo rokopise dram, ki jih precej kroži po deželnih odrih; odbralo, kar je klenege, narodnega, izpililo in tehnično dramatično izpopolnilo, dalo v natis in tako pripomoglo vsem podeželnim odrom do dobrega repertoarja, narodu pa ohranilo izvirno narodna dramatična dela. Res, da je to ogromna naloga, a prav tako važna.

Nov čas vstaja pred nami, ne v komodni brezdelnosti, ampak z delom prosvete in s smotno narodno vzgojo bomo kos nalogam, ki nas čakajo po končani vojski. Zato prinesimo vsi svoj dar za slovensko narodno gledališče in pristopajmo kot deležniki h gledališkemu konzorciju. »Torej vsi možje na krov, — da vzrase drama temelj nov!« Režiser z dežele.

Društvo »Dr. Janez Ev. Krek«.

Po prerani smrti Evangelista naše svobode smo tolikokrat čuli vprašanje, zakaj mu njegovi prijatelji niso ubranili prenaporne dela zadnjih dni, zakaj ga niso bolj silili, naj se čuva. Naivna so bila ta vprašanja, vendar neizrečeno lepa. Bila so izraz gorke ljubezni, pa tudi izraz umevanja nenadomestljive izgube. Šele ob njegovi izgubi se je cel narod jasno zavedel, kaj mu je bil dr. Krek, v svoji zapuščenosti se je vprašal, ali res ni bilo mogoče, da bi bil šel ta kelih mimo njega?

Dr. Krekovi prijatelji so vse storili, da kar najdalje ohranijo učenika narodu, toda božja volja in Krekova ljubezen do dela za narod v odločilnih trenutkih sta bili nepremagljivi.

Njegovi prijatelji tudi po smrti velikega mojstra niso zanemarili dolžnosti ljubezni. Dobrotnik naroda še živi in bo živel večno v srcih Jugoslovancev in v svojih delih, v njih izraženih idejah. Svojo ljubezen so prenesli na njegova dela. Krekova duševna delavnica je naše narodno svetilišče, njegova dela so naše svetline.

To svetilišče mora ostati neomadeževano, našega Evangelista dostojno in narodu odprto, zato potrebuje varuhov. Društvo »Dr. Janez Ev. Krek« je društvo varuhov tega svetilišča.

Namen društva je: 1. Kupiti hišo z vrhom, v kateri je stanoval dr. Janez Ev.

Spominjajte se »Slovenske Straže«!

Krek in jo ohraniti v dobrem stanju; 2. zbrati in ohraniti vso zapuščino dr. Kreka; 3. zbrati in izdati v tisku spise dr. Kreka; 4. dohodke prodanih spisov in morebitna darila porabljeni v dobrodelne namene, predvsem za ustanove ali podpore za slovenske visokošolce.

Pravično umevanje velikega pokojnika je terjalo, da se določi tako nizka članarina, da tudi ponižani in razžaljeni, katerim je prav posebno veljala gorka ljubezen dr. Krekova, lahko stopijo v krog varuhov njegovih svetinj. Zato znaša članarina samo 2 K na leto. Tako tudi uboga vdova ni izključena.

Iz društvenih namenov je razvidno, da so med dediščino vsprejeti tudi njegovi cilji, torej cela zapuščina. Ta zapuščina je ogromna, posvetno bogastvo je njen znatni del. Dostojno upravljanje zapuščinega miselnega bogastva, njegovo razširjanje med narodom, ki ga je rajni do obdobja tako vneto vršil, bo povzročalo zadnje stroške, članarina je pa nizka. Zato se društvo obrača do hvaležnih učencev umrlega duševnega velikana, — in kdo bi se med te ne štel? — za prostovoljne darove, ki naj se s članarino vred pošiljajo na naslov društvenega blaginika: Anton Mrkun, župnik na Homcu pri Kamniku.

Za dostojnost našega narodnega svetlišča, najboljšega, kar je v nas, gre. Kdo bi hotel mrzlo, nebržno stati ob strani?

Odbor.

Beda in marsikaj.

Iz krogov tolminskega učiteljstva.

Naučili smo se stradati in trpeti, naučili se bomo končno tudi govoriti. Toliko brezsmiselnih solz smo potočili, toliko prošnji izrekli, rotili in apelirali, da nam se gabi že govoriti o tem. Golo dejstvo, povdarjena že stotisočkrat, je dejstvo bolj in bolj, življenje jo je pretiralo do smešnosti in karikature, beda se je stopnjevala tako, da se sama sramuje imena, dokler ji ne damo drugega, karakterističnejšega, bolj odgovarjajočega. Pravili smo in računali, kako živimo, koliko porabimo in prejememo. Vsaka nova beseda o tem bi bila zastoj. Povdarjamo samo eno: plača je ob največji previdnosti izdatkov za polovico premajhna, in to polovico je treba prestradati in pribraščiti, če so otroci v družini: te ni mogoče pustiti umirati in vendar umirajo, dobesedno umirajo. Za leto 1917. so nam dali 70.000.000 K.

Razgovor s preprostim možem: »Bi šlo, a plača je majhna.« — Mož: »No, pa z dokladami vred bi že morali izhajati.« — »Z dokladami? Z l. 1917. še nismo nič prejeli, razen par sto kron za celo leto, eni pa spoznanje več. Maj je in za l. 1918. še nismo videli niti vinarja doklade.« — »Potem je pa sramotno.«

Tovariš nam pravi: »V Galiciji sem kot vojak delal pri židu. Prišel je pogovor na plače. Žid ni verjel. Vsak trenutek me je zopet ustavil pri delu in me izpraševal, poklical ženo in ji pravil. Bil sem mu čudež vse dni do konca, da sem šel od njega.«

To kar se je zdelo židu neverjetno in mozu sramotno, se zdi doklicanem popolnoma razumljivo in pošteno. Pomislimo, da je deželni odbor goriški zbiral do začetka marca podatke in od takrat pa do danes še ni izračunal in razdelil podpore. Če so gospodje komodni in ne stradajo, pa naj obudijo vsaj vest in pomislijo, da se s tem godi nekaznovano hudodelstvo, ki pred Bogom zato ne bo zahtevalo manjše odgovornosti. Če nas mislijo odškodovati šele enkrat po vojni, prosimo, da odlože še naša bremena za po vojni. Tudi oni, najbližji, ki nam bi morali biti očetje, se ne brigajo za nas. Ne vemo, zakaj je učiteljsko društvo tu? Ne vemo niti zakaj je nadzornik tu? Čemu se odločno ne postavi za nas in nam vsaj s tistimi krajcarji, ki so baje zagotovljeni, ne olajša bede? Zastonj, o ideolog, govorite o izboljšanju učiteljskega stanu, dokler ga ubijajo ti, ki so mu postavljeni za varuštvo. Dokler nam naš stan, ki nam tudi v vojni ne daje posebnih ugodnosti, popolnoma ne omozi — zakaj ljubili smo ga, idealisti Kačurji — pomagajte! Ne bomo izgubljali besed. Treba je, da zastavite za nas ves svoj vpliv, da dobimo redno vsaj malenkost, ki je določena. Kdor hitro da, dvakrat da. Preskripte za učiteljski stan redno aprovizacijo, zakaj kmet, med katerim živi, ne more biti njegov redni aprovizator in je pogosto drag. Mi vam bomo poklonili zlato svetinjo ljubezni v srcih. Kaj želite več? Ne napadati, le braniti sem se hotel; branil pa se bom do smrti.

Vojna poročila.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 28. maja. Uradno: Boji v odseku Tonale so včeraj ponehali. Ponovni poskusi Italijanov, da bi prodrli dalje, so se izjalovili. Del našega na ledeniku Presena vzdignega materiala je prišel v sovražne roke.

S silnim artiljerijskim ognjem in z minami podpirani močni poizvedovalni sunki južno od Capo Sile so prinesli Italijanom posest neznatnega dela naših predpostavljank.

Načelnik generalnega štaba.

Berlin, 28. maja. Veliki glavni stan: Pri Kimmelu in ob Lysi, na bojišču na obeh straneh Somme in ob Avri so se artiljerijski boji včeraj jutraj poosttrili. Med Vormezele in Locre smo vdrl v francoske črte in privedli nad 300 ujetnikov.

Napad nemškega cesarjeviča južno od Laona je popolnoma uspel. Tamkajšnje francoske in angleške divizije so bile popolnoma poražene. Armada generala pl. Boehna je osvojila Chemin des Dames. Dolgi gorski hrbe, ob katerem se je poskus Francozov, da bi spomlad 1917 prodrli, razbil in katerega smo mi iz strateških razlogov jeseni lanskega leta spraznili, je zopet v naših rokah.

Po silni artiljerijski pripravi je naša neprimerljiva pehota zgodaj jutraj med Vauxaillonom in Craonno izsilila prehod čez Ailetto in vdrla dalje vzhodno med Corbenyjem in Aisno v angleške črte. Popolnoma iznenadena se je posadka prvih sovražnih čet večinoma le malo upirala. Že v prvih jutranjih urah smo osvojili Pionon, Chavignon, Fort Malmaison, Courtecon, Cerny, Winterberg, Craonno, Villenberg in utrdb pri Berry au Bacu in vzhodno od tam. Proti poldnevju smo med vednimi boji med Vailly-jem in Berry au Bacom prišli do Aisne. Vailly smo vzeli. Popoldne smo napadali dalje. Med Vailly-jem in Vauxaillonom stojimo na višinah pri Neuville, Laffauxu in severno od Conde. Med Vailly-jem in Berry au Bacom smo prekorčili Aisno in prenesli boj na ozemlje, ki je bilo od leta 1914 od vojske nedotaknjeno. Z utrjenih gozdnih višin na južnem bregu reke smo sovražnika vnovič vrgli. Med Vailly-jem in Beaurieuxom smo dosegli višine tik severno od Vesle. Armada generala pl. Belowa (Friderik) je vrgla sovražnika iz njegovih močnih postojank med Sapigneulesom in Brimontom čez prekop Aisne-Marne in osvojila na zahodnem bregu prekopa kraje Cormicy, Cauroy in Loivre.

Doslej so sporočili 15.000 ujetnikov. Med Mozo in Mozelo in na lorenski fronti so boji oživeli. Sunki v sovražne črte so nam prinesli nad 150 ujetnikov francoskih in ameriških polkov.

Berlin, 28. maja zvečer. Uradno: Nadaljevali smo naš napad čez Aisno in razširili uspehe včerajšnjega dne. Stojimo zdaj v boju za odsek Vesle med Soissonom in zahodno od Reimsa in smo vzeli na obeh straneh Fismesa južni breg.

Viljemovo poročilo.

Berlin, 28. maja. Cesar Viljem je brzojavil z bojišča južno od Laona cesarici: »Viljem je napadel danes Angleže in Francoze na Cheminu des Dames. Silno utrjeno višinsko postojanko je vzel z naskokom naša krasna pehota po silovitem topovskem ognju. Prekorčili smo Aisne in se bližamo Veslu. Fric je dosegel s 1. gardno pehotno divizijo med prvimi Aisno; odlikovala se je zopet tudi 28. divizija. Angleže in Francoze smo popolnoma presenčili. Naše izgube so malenkostne. Jutri gre naprej. Bog nam je naklonil lepo zmago in nam bo pomagal naprej. Viljem.«

Wolffovo poročilo.

Berlin, 28. maja. Wolff: Nemški napad trajno napreduje. Prvi dan smo prekorčili že ob 10. uri popoldne na dveh točkah prek Aisne, ko smo vzeli v najkrajšem času silovite gorske postojanke in utrdb Francozov. Sovražnik ni bil pripravljen na napad. Strma »Zimska gora« je bila že ob 4. uri 30 minut v nemških rokah. Chemin des Dames smo napadli na krilu z zahoda. Nemške naskakovalne čete so vzele ob 11. uri 20 minut popoldne črto Vauxillon-Hameret — višina Ferme 151 severno Sancerre — Moussy — Paissy — Vassogne — Craonelle. Ob 11. uri 20 minut popoldne smo vzeli z naskokom Kugelberg in Viller goro. Število ujetnikov trajno narašča. Sovražni topovi po nemškem obstreljevanju na več točkah niso več odgovarjali.

Enotno poveljstvo na morju.

Pariz, 28. maja. »Matin« poroča: Tajnik ameriškega mornariškega oddelka Franklin Roosevelt je izjavil, da so organizirale Francija, Anglija, Združene države, Italija in Japonska pod enotnim vodstvom svoje pomorske sile in da že njih vojne ladje skupno nastopajo.

Nemško-ruska konferenca.

Moskva, 25. maja. Agentura: Ljudski komisariat za zunanje reči je izročil nemškemu veleposlaniku grofu Mirbachu noto, s katero predlaga, naj se bavi posebni odsek v Moskvi s sledečimi točkami mirovne pogodbe v Brestu-Litovskem: 1. Položaj v Kavkazu, kjer prebivalstvo ne podpira ne transkavkasko vlade in tudi ne vlade zveze gorskega prebivalstva, ker želi ostati pri ruski državni zvezi. 2. Položaj na Krimu, kjer drži večina prebivalstva 3 vlado sovjetov. 3. Določitev meja

in vprašanja o začasnih zasedbenih pravicah Nemčije. 4. Politični položaj Estske in Livske, kateri deželi je zasedla Nemčija le začasno. 5. Vprašanje vojnih ujetnikov. 6. Gospodarski odnosi med Nemčijo in Rusijo.

Krim in Tavrija svobodni republiki?

»Dilo« poroča po kijevski »Vidodžennij« z dne 14. t. m. »Hetmanski general Koš je razglasil, da ne spada Tavrijska gubernija in Krim k ukrajinski republiki, ampak tvorita samostojni ljudovladi. Na podlagi tega ukaza ni dovolil nemški poveljnik v Berlinu ukrajinski vladi v berlinskem okraju uradovati.

Protestiramo.

Pod tem naslovom piše mariborska »Straža« o sprejemu na Dunaju:

»Pa ta deputacija se je širokoustila na Dunaju, da govori v imenu jugoavstrijskih Nemcev in Slovencev. Proti temu zavijanju resničnega položaja najodločneje protestiramo. Ta deputacija ni niti 5% jugoslovanskega prebivalstva zastopala. Govoriti je smela kvečjemu v imenu par tisoč »privandranih« Nemcev — sicer pa še tega ne — in pa v imenu nerazsodnih in zapeljanih 7000, reci in beri: sedem tisoč »štajerskih« naročnikov. To je vse. In zdaj pa hočejo slepiti javnost, da so govorili tudi v imenu Slovencev! To je ravno tako, kakor če 1 1/2 % nemških priseljencev na Kuronskem in Estonskem glasuje za zvezo z Nemčijo ter se to glasovanje razbojna v svet kot glas samoodločbe kuronskega in estonskega ljudstva. Mi najodločneje odklanjamo tako zastopstvo pošteni Slovencev!

Protestiramo pa tudi proti temu, da naša vlada vlačí vzvišeno osebo vladarjevo v politične boje. Politične avdijence pri cesarju predlaga ministrski predsednik, njemu se mora predložiti besedilo govora, on je tudi odgovoren za to, kar se godi pri takih avdijencah. In tako je dr. Seidler odgovoren za nestrpnost, odurnost, surovost in robati ton, v katerem so govorili v soboto naši Nemci in renegati pri cesarju zoper Jugoslovane.

Dr. Seidlera se je že davno opozorilo na hude posledice tega koraka, in zato je edino on odgovoren za vse zlo, ki bo nastalo iz eventualne zlorabe cesarjevih besed po naših nasprotnikih. Vlada vedno povdarja, da hoče napraviti mir med narodi, a dela in povečuje le razdor ter neti sovraštvo. Tako je storil Czernin, tako dela dr. Seidler. Z dr. Seidlerjem se bo za to obračunalo v parlamentu, če se bo sploh še kdaj upal prikazati pred njim.

Drugega pa nas romanje nemškutarjev in Nemcev na Dunaj sploh ne alterira. Naša pot je jasno začrtana po majniški deklaraciji. Naše ljudstvo je skoz in skoz navdušeno za habsburško Jugoslavijo in to zahteva na ves glas kot edino sredstvo, da se naš narod ohrani. Od te svoje zahteve ne odstopi niti za en las, in naj naši nasprotniki še tako vpijejo zoper Jugoslavijo in kličejo na pomoč žandarje, sodnije, ječe in vislice. Mi se borimo samo za pravico, in pravica mora končno zmagati, če tudi bi jo preganjal in se zaklel zoper njo ves svet.«

Politične novice.

+ Shod na Vrhnikih, ki bi se imel vršiti v nedeljo, dne 2. junija je okrajno glavarstvo za ljubljansko okolico prepovedalo.

+ Stoletnica. Pred sto leti se oblastva niso tako zelo bala združevati slovenske dežele v eno celoto, kot se danes boje. Imeli smo pred sto leti še ilirsko kraljestvo in ilirskega kralja. Dne 19. m. l. 1818. je bilo izdano »Oznailo c. kr. ilirskega poglavarstva v Ljubljani« v slovenskem jeziku. »Deželni jezik« je bil takrat samo slovenščina. Nemščina še ni bila deželni jezik. Danes imamo uradno celo na Kranjskem dva deželna jezika. V Gradcu je bil l. 1818. c. kr. ilirski notranjeavstrijski generalni komando. Tega zastopniki štajerske zadnje cesarju niso omenili. Pred sto leti tudi Gorica še ni bila nič nemška. Razpisan je bil natečaj za mesto župana v Gorici. Poleg strokovnih sposobnosti se je zahtevalo od kompetentna znanje italijanskega in slovenskega (ilirskega) jezika. Ti podatki so posneti iz uradnih tiskanih razglasov.

+ Ministrski svet. Včeraj popoldne ob 5. uri se je pod predsedstvom ministrskega predsednika dr. Seidlerja vršil ministrski svet.

+ Sklicanje parlamenta. »Zeit« piše glede na izgovore vlade, ki ne skliče parlamenta, ker se boji burnih nastopov, kakor pravijo: »Držati se mora načelo, da je odgovorna vlada parlamentu in ne parlament njej.« Skrbeti mora za to, da se ji vse more upravičeno očitati, češ boji se parlamenta, se ga izogiba, se umikuje njegovemu nadzorstvu, otežkočuje in zabra-

njuje njegovo sodelovanje. Vlada je dolžna, da vztraja na parlamentu pota in da se bori neustrašeno z opozicijo na parlamentarnih tleh. Avstrijski vladi, ki zastopa reč Avstrije, se ni treba bati ničesar ne za se, ne za parlament. Skrb za parlament naj prepusti parlamentu in naj opusti staro, absolutistično navado, da igra vlogo varuha. Ljudstvo in ljudski zastopniki zahtevajo pravico samoodločevanja in jo morajo dobiti, a dolžni so, da izvajajo pravico samoodločevanja na lastno odgovornost. Nihče ni upravičen ali dolžan, jim odvzeti odgovornost.

+ Grožnje Seidlerju. »Alldeutsches Tagblatt« piše: »Ali se bo zdaj zasukal Seidler proti levici? Če tega ne stori, mora iti in sicer kolikor mogoče hitro. Kurz se mora spremeniti že zdaj, ker mi ne moremo, nečemo in ne smemo čakati tolike časa, da se konča vojska.

+ Grof Burian pride, kakor poroča »Neue Freie Presse«, v Berlin 7. junija.

+ Češki svaz je imel 27. t. m. v Pragi posvetovanje, katerega se je udeležilo do 70 parlamentarcev. Predsedovala sta poslanc Klofač in Haberman. Posvetovanje je trajalo štiri ure; razpravljali so o političnem položaju, o naredbi za ustanovitve okrajnih glavarstev na Češkem, o preganjanju časopisja, občin in političnih osebnosti, o zunanjem položaju v zvezi z ožjo in poglobljeno zvezo med Avstrijo, Ogrsko in Nemčijo, pri čemer se je naglašalo, da se je sklenila brez pritrditve parlamenta. Poslanec Haberman je predlagal, naj se pri predsedniku poslanske zbornice dr. Grobu posreduje, da bo vplival na ministrskega predsednika dr. vit. pl. Seidlerja za takojšnje sklicanje ljudskega zastopstva. (Zaplenjeno.) Protestirali so tudi proti okrožju okrajnih glavarstev in proti preganjanju časopisja. V zvezi s temi izjavami so sprejeli spomenico, ki vsebuje pritožbo proti ustanovitvi okrajnih glavarstev. Naglašajo se nepostavnosti in krivice te odredbe. Nemško prebivalstvo treba prepričati, da taka absolutistična rešitev enega dela nemško-češkega vprašanja nasprotuje samoodločni pravici narodov in ne more med njimi pospešiti miru.

+ Čehi za prehrano ljudstva. V seji Češkega svaza dne 27. t. m. so sklenili izdati na celokupni narod naslednji oklic: V najresnejšem času kličejo zastopniki češkega ljudstva, ki jim je zaupalo vodstvo političnih stvari, zadnjikrat celemu narodu: (Zaplenjeno.) Češko-slovaški narod desetih milijonov, mora skrbeti za to, da njegovi otroci ne poginejo in ima gotovo tudi še zadosti moči, da (zaplenjeno) varuje družine. Češki poslanci pozivajo celokupni češki narod, da brez odloga uvede rešilno akcijo za trpeče ljudstvo in jo nadaljuje. Neposredno moralno in narodno dolžnost imajo tisti, ki doslej težkih udarcev vojne bede ali sploh niso občutili ali pa le v majni meri — največje obveznosti pa imajo tisti, katerih premoženje se je tekom vojne morda celo povišalo. V sporazumu z organizacijo »Češkega srca« in organizacijami okrajev, občin in mest se mora nemudoma organizirati mobilizacija moralnih, človekoljubnih sil in takojšnja pomoč trpečemu ljudstvu potom požrtvovalnega splošnega prostovoljnega davka. Danes velja: »Dvakrat da, kdor hitro da!« Pred seboj imamo najhujše nevarnosti. Ob dvanajsti uri se mora strniti celokupni narod in solidarno nositi vse trpljenje s tem, da se omeji udobnost in blagostanje maloštevilnih (zaplenjeno) pretežne večine naroda.

+ Nov češki list. Kakor poročajo, so bivši mladočeški poslanci, ki se niso pridružili državnopravno-demokratski organizaciji (Kramarjeva skupina): Čech, dr. Fiedler, dr. Körner, dr. Toboika in tov., začeli izdajati samostojno glasilo »Češka Svoboda«, ki zaenkrat izhaja enkrat na teden. V programem uvodniku prve številke pravijo, da končni cilj češke politike: narodno zedinjenje, državna prostost, enakopravnost z drugimi narodi ne more biti predmet različnega mnenja. V kolikem času in na kakšen način bi se mogel ta cilj doseči, katera sredstva so za to najbolj pripravna, o tem pa razprava ni le mogoča, marveč potrebna. Ne gre, da bi se vse dobro misljene pobude, nasveti in predlogi zamolčali ali s terorizmom in ovajanjem potlačili, posebno ako hočejo to storiti neodgovorni elementi proti odgovornim. Moderna češka politika mora poznati samo pota ene vrste: poštenost, pričnost, neutrudljivost, delo, žilavost vsakega posameznika in naroda kot celote. List hoče delati za sporazum med češkimi meščanskimi in nemščanskimi strankami.

+ Protest Čehov. »Češki svaz« je zboroval 27. t. m. v praški občinski hiši. Predsedstvu so naročili, naj protestira pri ministrskem predsedniku, ker ne skličejo parlamenta in delegacij in zahtevajo varstvo ustave, tiskovne in državljanske svobode.

+ Protij Kramarju. Z ozirom na vest, da je praška policija dr. Kramarja za nedoločen čas iz Prage izgnala, so objavili češki poslanci na Dunaju, da ni bil izdan formelen izgonni ukaz: policijski rav-

nateljstvo je dr. Kramar samo priporočalo, naj zapusti Prago in se preseli v neko bližnje mesto.

+ Italijani proti Conciju. 28. t. m. so se oglašili pri tirolskem namestniku grofu Meranu predsednik deželnega kulturnega sveta baron Mersi in deželna poslanca Panizza in dr. Corzini in izrazili svoje ogorčenje nad Concijevimi izjavami v Pragi. Naglasili so, da je postopal Conci brez vsakega naloga, da brez vednosti svoje stranke, da ni imel nobenega mandata za svoje nepatriotično ravnanje in da to, kar je govoril v Pragi, ne odgovarja željam in mišljenju laških Tirolcev.

+ Načelnik nemške Krščansko-socialne zveze, deželni glavar Hauser, je bil 28. t. m. na pogovoru pri ministrskem predsedniku dr. pl. Seidlerju.

+ Velenemska sodba o nemških poslancih. Dr. Schmidt-Gibichenfels je zapisal v časopisu »Politisch-Antropologische Monatschrift« sledečo značilno sodbo o avstrijskem nemštvu: Izvzemši Schönererja, ki so ga stranke osamile, nimajo Nemci v Avstriji-Ogrski nobenega uglednega voditelja, kakor tudi pogrešajo vplivne zgornje plasti, ki naj bi jih utrjevala in zedinila. Zastopniki nemškega ljudstva niso odločni in krepki možje, a jedro nemškega ljudstva v Avstriji in na Ogrskem je izvrstno in bolj zdravo, kakor gotova okužena ognjišča v Nemčiji.

+ Jugoslovansko slepilo. Pod tem naslovom prinaša včerajšnja »Reichspost« uvodnik, kjer se trudi dokazati, da je naša jugoslovanska država nemogoča, tudi v okvirju monarhije nemogoča. In to vsled gospodarskih vzrokov, ker ne pridelajo naše avstrijske jugoslovanske dežele dovolj žita. Za kulturen in naroden razvoj Slovencev in Hrvatov bi se mogoče — mogoče dalo kaj napraviti, o državi pa ne sme biti govora. Historične meje avstrijskih dežel pa ne smejo pasti. Čisto nekaj drugega pa je misel Jugoslovanske države brez Istre in Dalmacije ter slovenskih dežel. O tej zadevi še ni padla zadnja beseda. — Zelo, zelo so v skrbah Nemci za našo bodočnost.

+ Jugoslovanska zvestoba. Žalostno je, kako so nekateri fanatični Čehi in Srbi silili naše ljudi, da bi pristopili v njih armado. Dejstvo je in se ne da tajiti, da so jih pretepali v Odesi, moža skoraj ubili in vrgli v morje. To so pričali očividci, dasi so vedeli povedati tudi oni mnogo, ki niso bili na mestu dogodka. Seveda so ti zadnji podali groznejšo sliko. Sam sem se prepričal o tem. Govor pa je bil samo o Odesi, kjer je bila tozadevna propaganda gotovo najbolj razvita in so bila tam tla slučajno našli, najbolj fanatičnih, s sovražstvom prepojenih protiaustrijcev, k čemur je pripomogla gotovo tudi naša stara era, skrivnostni način, kako so se pri nas vzgajali narodi k ljubezni. Izpraševal sem ljudi, ki so prišli od Kijeva, kjer so bivali že pred revolucijo. Tam jih niso silili, vsaj s telesnimi kaznimi ne. Kdor pa je že prišel zraven na ta ali oni način, se je skušal pozneje izmuzniti, kar se mu je v mnogih slučajih posrečilo. Na fronto jih niso dali, ker so bili preuporni ljudje. Zgodilo se je, tako pripovedujejo očividci, da so se v ti armadi silno klali med seboj. Ko pa je nastopila svoboda, jim je bilo dano na izbiro, da ostanejo ali odidejo. Jugoslovani so trumoma odšli. Neki ujetnik, pameten in razsoden človek, je menil, da je bil položaja v Odesi kriv čisto gotovo poveljnik ondote propagande, zver po svojem značaju in stanu. Eno samo je pobil ob kupu teh jasnih ali manj jasnih dejstev: jugoslovanski narod je bil zvest, dal je doma vse, tudi v tujini je dal vse. Pustil se je pretepati, moriti, utekal je, bil se in ni hotel biti pokoren ter je nazadnje izstopil v svoji zvestobi. To ni bila zvestoba iz bojazni pred silo, to je bila zvestoba, ki se ne da poplačati s blagom, zvestoba do trdne vere v pravičnost in v bodočnost rodu, ki je doma. S čim jih bomo plačali? S čim plačujemo njih zvestobo? S tem dejstvom se tudi ni spremenilo razmerje do srbskega in češkega naroda v celoti, kot še vedno ljubimo lasten narod, četudi imamo med seboj ljudi, zaničevanja in pomilovanja vredne. Vsako natolcevanje in govorjenje z ti smeri je zlohotno ter se bo maščevalo. S srbskim narodom, ki je mnogo pretrpel, smo eno, z izvržki nimamo ničesar opraviti, še narod sam jih bo zavrnil, če se ne spametujejo. S češkim narodom smo združili v pravičnem boju, ostanemo nu zvesti. Ta narod ni odgovoren za netašernike — narod je pošten in je v vseh vrhah izpričal zvestobo.

+ Po sprejemu. Znani Linhart je govoril pred cesarjem kot zastopnik Slovencev. In vendar je isti Linhart tajnik nem-

ških političnih organizacij, ki se sistematično bojujejo proti Slovincem. Ali si sme ministrski predsednik dovoljevati take šale? Ali je dalje prav, da spuščajo k prestolu človeka v Linhartovo preteklostjo in njega značajem? V ilustracijo tega značaja navajamo samo eno reminiscenco s shoda v Stojncih l. 1911., ki ga je imel Linhart za Orniga. Na tem shodu je vprašal slovenski govornik v polemiki: »Gospod Linhart, kje je Vaše prepričanje, kje je Vaš Bog?« Nato se je Linhart potrepil po trebuhu in rekel: »To je moje prepričanje! To je moj Bog.« — In Linhart je spravil Seidler k cesarju!

+ Ogrsko žito. V zmislu dogovora bo Ogrska meseca junija odstopila Avstriji in Nemčiji svoje prve preostanke žita. To pa zato, ker je bilo dogovorjeno, da prepušti tista dežela, v kateri bodo imeli najzgodnejšo žetev, ostalim svoje žitne preostanke. Na Ogrskem pa žanjejo najbolj rano.

+ Nemški narodni zbor v Solnogradu, ki se je vršil 26. t. m. pod predsedstvom deželnega glavarja, tajnega svetnika Winklerja, je sklenil resolucijo, v kateri zahtevajo: Vojne žrtve naj se razdele na vse dežele enakomerno; tudi druga državna polovica naj nosi enako mero vojnih bremen kakor Avstrija; splošnosti škodljive centrale naj se odpravijo; nemški narod v Avstriji mora končno dobiti vodilno mesto, češka in jugoslovanska ločitvena stremjenja se morajo brez ozira na osebo in stan brezpogojno zatreti; uvesti se mora nemški državni jezik; jugoslovanska država se mora odkloniti in južna ozemlja ponemčiti; zveza z Nemčijo se mora ohraniti, poglobiti in pragmatično zavarovati; ako država ne bo vračala Nemcem zvestobe za zvestobo, se nemški poslanci pozivljajo, da odreko državne potrebnosti; če bi sedanji poslanci ne zadostili tej zahtevi, morajo priti novi možje in že danes se Nemci zavarujejo proti morebitnemu podaljšanju državnoborskih mandatov. Resolucijo je deželni glavar v spremstvu zborovalcev izročil deželni vladi.

+ Volkstag šlezjske nemškutarije je zboroval 27. t. m. v Tišinu. Korepondenčni urad pravi, da je bilo na njem tudi veliko nemškutarskih Poljakov. Šlezjska nemškutarija je hujskala na »volkstagu« proti vsepoljski propagandi za pridruženje Šlezije Poljski, povedala, da so nemški Šlezijci zvesti cesarjevi podaniki in da nočejo biti podaniki kralju Poljske. Zahtevali so seveda tudi nemški državni jezik in poglobitev orožne zveze z Nemčijo.

+ Za tehniko v Inomestu je izročilo odposlaništvo raznih tirolskih korporacij Seidlerju spomenico, ki je »prijazno« obljubil podpirati zadevo. Radovedni smo, če bi Seidler obljubil »prijazno« podpirati najupravičenejšo zahtevo po slovenskem vseučilišču.

+ Kompromis o pruski volilni preosnovi. »Tägliche Rundschau« poroča o sklenjenem kompromisu konservativcev in narodnih liberalcev v zadevi pruske volilne preosnove, ki bo zagotovil volilno preosnovo.

+ Sporazum pričakuje obnovitve carizma. Francoski finančni krogi pričakujejo, da se obnovi carizem, ki bo jamčil za francoska posojila.

+ Nemci proti Grkom v Kijevu. Korepondenčni urad javlja iz Kijeva: V Kijevu spletari sporazum že precej časa; sledi so se zasledovale v kijevski grški konzulat; vsled česar je aretirala nemška vojna policija s sodelovanjem ukrajinskih oblasti grškega konzula Griparija in grškega podkonzula Wassiniadija, ki sta osumljena vohunstva. Wassiniadija smo že izpustili iz zaporu.

+ Frinc Waleški pri sv. očetu. Papež je sprejel v ponedeljek v Vatikanu princa Waleškega, ki je prišel brez spremstva. Avdience je trajala 15 minut.

+ Wilson zahteva nadaljnih vojnih ukrepov. Wilson je izjavil v skupni seji kongresa, da mora kongres zapostaviti vsa druga politična vprašanja, ker se morajo zvišati v prvi vrsti davki, posebno dohodninski davek, vojni dobički in predmeti razkošja, ker ni zdravo, če se pokrivajo izdatki s posojili. Z davki so pokrili že dozdaj štiri tisoč milijonov dolarjev, ki pa ne zadostujejo, da se pokrije zelo obsežni proračun. Nasproti ciljem, da se mora dobiti vojska, je vse drugo ničevno: nobenega odnosa ne sme biti. Veliko podjetje se mora izpeljati v vedno večjo odločnostjo, dokler ne bo sovražnik premagan.

+ Wilson Poljakom. Wilson je sprejel poljskega umetnika na glasovirju Paderewskega, kateremu je izrazil svoje simpatije do Poljakov in ga je imenoval za plovnikovnika. Paderewski je priredil v Washingtonu koncert v korist ameriškemu »Rdečemu križu«, ki je prinesel 100.000 dolarjev.

+ Angleški vojni smotri. »Morningpost« poroča, da prične zborovati angleški

državni zbor 25. junija. Razpravljali bo o važnih odločbah z ozirom na angleške vojne smotre.

+ Ukrajina dobi Prusa za kralja. Nemci so se trdno vsedli na Ukrajini. Kakor poroča »Našinec«, bo ukrajinska narodna republika izpremenjena v monarhijo in njen kralj postane pruski princ Joachim.

+ Iz Slovaške. Spominska majeva manifestacija v Liptovskem Sv. Miklavžu je zbudila med Slovaki zadosten odmev. »Slovensky Tyždennik« spodbuja, da bi se vršili povsod podobni narodno-socialistični shodi, zakaj vse stranke so danes edine v boju za pravice slovaške narodnosti. — Požunske »Robotnicke Noviny« javljajo, da slovaški socialni demokratje izvršujejo svojo dolžnost, ali treba se je že enkrat odločiti, kaj se mora delati, kje začeti in kje nadaljevati. Danes diktira Tisza volilni zakon, čigar temelj ima biti znanje madžarsčine v besedi in pisavi. To dela Tisza, ki je kazal svoje dni dobro voljo, pogajati se z nemadžarskimi narodi in jih zadovoljiti. In vedno se ponavljajo hvalospevi o junaških slovaških polkih, ki so se tako zvesto bojevali in prelivali kri za domovino. Greh bi bil zdaj molčati. Gre za našo bodočnost in tu mora vsak po svojih močeh prijeti za delo.

Dnevne novice.

— Cenjenim naročnikom! S prihodnjim tednom ustavimo nadaljne dopošiljanje »Slovenca« vsem onim p. n. naročnikom, katerim je koncem aprila ali morda že preje potekla naročnina. Kdor se čuti prizadetega, naj nemudoma dopošlje primeren znesek, da ne bo neljubega ustavljanja. Ako bi se pa časopis kakemu naročniku pomotoma ustavil, naj ga izvoli takoj reklamirati.

— Preki sod v okrožju graškega vojaškega poveljstva. Uradni list poroča: V obratih, ki so pod vojaškim nadzorstvom so nalepili sledeči razglas poveljnika c. kr. vojaškega poveljstva Gradec, ki je datiran s 25. majem: »Na podlagi §§ 433 in 434 voj. kaz. reda se za vojaške osebe in kazensko vojaškim osebam enako stoječe osebe, ki so podrejene graškemu vojaškemu poveljstvu, t. j. na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem, proglašajo preki sod: 1. radi ustaje, 2. radi upora, 3. radi bega, 4. radi navajanja ali pomoči h kršitvi vojaške službene prisege, 5. radi prekuacije, 6. radi sistematičnega plenjenja. Vsak se svari pred tem zločinom, ker drugače bo kaznovan po prekem sodu s smrtjo.«

— Ljubljanska cenzura. Objavili smo oklic, ki so ga izdale združene slovenske stranke na slovensko ljudstvo, in smo bili zaplenjeni. Smeli pa so objaviti ta oklic nemški listi, tako »Grazer Volksblatt« dne 28. t. m., in »Marburger Zeitung« sme dne 29. t. m. na najpodlejši način polemizirati z njim ter grdit vse slovensko ljudstvo. — Pred nekaj dnevi smo objavili članek dr. Mahničja »Jugoslovanstvo in katolicizem« in članek je bil zaplenjen od avtorjevega imena do zadnje črke. Danes ga lahko vsakdo bere v zadnji mariborski »Straži«. — Po graških listih smo včeraj posneli vest o prekem sodu v območju 3. kora in je bila notica zaplenjena. Danes jo prinaša uradna »Laibacher Zeitung«. — O sprejemu na dvoru smejo pisati nemški listi najbrezmiselnije komentarje, mi ne smemo o tem črhiniti besede. — In vse to se utemeljuje pri nas z »zunanje-političnimi interesi«! Razmere so pri nas take, da ima vsaka dežela svojo posebno zunanjo politiko in vsako policijsko ravnateljstvo svojega zunanjega ministra.

— Osebna vest. Preteklo soboto zvečer je dospel v Zagreb ljubljanski župan dr. Tavčar, ki je v nedeljo obiskal predsednika hrvatskega sabora dr. Medakovića. Tako poročajo hrvatski listi.

— Krekova akademija, ki jo priredi Kat. del. društvo na Jesenicah na Telovo, dne 30. maja t. l. ob osmih v Delavskem domu, bo obsegala sledeči spored: 1. Godbene točke (svira godba na pihala). 2. Petje: mešani zbor »Slovenska zemlja« in »Jugoslavija prihaja« zl. Jak. Aljaž, moški zbor: »Na dan« zl. J. Aljaž in »Jadransko morje«. 3. Deklamacije: S. Gregorčičeve: »V pepelnici noči«, »Velikonočne« in »Naš narodni dom« ter Lavrenčičevo »Kreku«. 4. Govor urednika Smodeja iz Celovca in 5. živa slika: J. Lavrenčič: »Vstajenje«. Akademija je posvečena spominu velikega Evangelista in obletnici naše deklaracije. Odbor.

— Zagorje. Dne 2. junija t. l. ob 9. uri dopoldne se vrši redni občni zbor društva »Krajevni odsek Zagorje ob Savi deželne-ga pomožnega društva za bolne na pljučih na Kranjskem« v rudniški restavraciji s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo pri-

pravljalnega odbora. 2. Volitev odbora. 3. Slučajnosti.

— Sestanek društva slovenskih zasebnih uradnikov. Včeraj zvečer se je vršil v restavraciji Narodnega doma sestanek društva slovenskih zasebnih uradnikov, katerega se je udeležilo nad 200 članov in članic. Glavni predmet razprave je bilo izboljšanje aproviziranja zasebnega uradništva. Soglasno je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva, naj se uvrste zasebni uradniki v isto prehranjevalno vrsto, kakor uradniki drugih kategorij. Sestanek odobrava in se zahvaljuje odboru za njegove intervencije pri deželni vladi glede izboljšanja aproviziranja in gmoletnega položaja zasebnega uradništva. Debata je bila živahna.

— Prihodnji sestanek dunajskih Slovencev bo v soboto 1. junija v restavraciji Kaiserhof.

— Jugoslovanska Strokovna Zveza v Ljubljani sklicuje v smislu §§ 14., 15. in 22. društvenih pravil glavni občni zbor, ki bo zboroval v Ljubljani v prostorih šentjakobske »Prosvete«, Florijanska ulica št. 15, I. nadstropje, v nedeljo, dne 23. junija, ob pol 2. uri popoldne.

— Na občnem zboru slov. kat. akad. teh. društva »Zarja« dne 24. maja je bil izvoljen za letni tečaj 1917/18 sledeči odbor: Anton Skuk, teh., predsednik; Jakob Turk, med., podpredsednik; Mohorič Fr., teh., tajnik; Janko Kralj, iur., blagajnik; Zajec St., med., knjižničar.

— Hrvatski generalni vizitator. General franciškega reda je imenoval p. Angela Mlejnika, provincijala slovenske franciške province sv. Križa, za generalnega vizitatorja hrvatske franciške province sv. Cirila in Metoda.

— Občni zbor Radovljiske podružnice Slovenskega planinskega društva se vrši dne 2. junija t. l. ob 3. uri popoldne v gostilni pri Kunstlju v Radovljici. Pozivamo vse bivše člane Radovljiske podružnice S. P. D., da ostanejo podružnici zvesti in se udeležijo občnega zbora. Članarina se lahko plača početkom občnega zbora. Osrednji odbor S. P. D.

— Nečloveška mati. V neki hiši dunajskega okraja Rudolfsheim so našli 15-letnega Henrika Inführja mrtvega. Mati je dečka skozi osem mesecev tako trpinčila, da je umrl za posledicami trpinčenja. Nečloveško mater, strežnico Marijo Inführ, so zaprli.

— Umrl je v Gradcu posestnik, vojak Jakob Kalan. Prepeljali ga bodo domov v Škofjo Loko.

— Roparski umor na Dunaju je sedaj pojasnjen. Osumljeni nečak baronice Vivante, 27letni zavarovalni uradnik Emil David, sicer ni morilec, pač pa povzročitelj in pravi režiser umora. Umor sam je izvršil praktikant zavarovalnice, pri kateri je bil David nastavljen, 17letni Kurt Franke. Policija je v zavarovalnici natančno pozvedovala, s kom je David občeval in je vse te osebe najstrožje opazovala. Tako je prišla tudi na Franketa, katerega je povabila k zaslišanju. Franke se je pri zaslišanju zapletel v protislovja in je končno priznal. Umor je bil že dolgo časa pripravljen. David, ki je vsaki dan prihajal k baronu Vivante in kateremu je bilo znano, da uživa Earl popolno zaupanje svojih službodajalcev, je Earl toliko časa prosil, dokler mu ni obljubila, da mu bo pokazala oporoko barona Vivante, ki je bila spravljena v kovčeku z juveli. Na dan umora je David prišel s Franketom pred hotel »Bristol«. Earl mu je dala domenjeno znamenje, da barona in baronice ni doma, nakar sta morila šla v stanovanje. Franke se je najprej skril za neka vrata in ko je Earl šla po kovček, je stopil v sobo. Ko se je vrnila, jo je s kladivom pobil na tla in nato z vrvice zadavil. David je vse to mirno gledal in Franketu dejal: »Prereži ji še vrat, ker še ni mrtva,« nakar je Franke vzel britev in prerezal vrat. Nato sta oba zapustila hotel in vzela seboj kovček z juveli in denarjem.

— Nemška akcija v Dalmaciji. Zadrski »Narodni List« piše, da delajo Nemci z vso silo na to, da tudi gospodarsko zagospodujejo nad dalmatinsko obalo. Imenovani list poziva jugoslovanske in sploh slovanske kapitaliste, da proti tem nemškim načrtom najodločnejše nastopijo, dokler je še čas.

— Dnevi darovanja za slovenske vojne slepce, invalide in sirote bodo v Ljubljani in po celi deželi v času od 1. do 4. junija (začno se prihodnjo soboto in trajajo do torka 4. junija). Dobra srca, z bogatimi darovi se spomnite teh največjih žrtev!

— V sklad Slovenske ljudske stranke so prispevali: Lavrič Josip, župnik, Breznica, 100 K; Strcin Ivan, posestnik, Komenda pri Kamniku, 50 K; dr. Lavrenčič Mat., Podgrad, Istra, 30 K; Kerin Martin, župnik, Smlednik, 25 K; Picelj Ivan, 20 K;

Ne čakajte

na podpise svojih prijateljev; če ste se odločili, podpisite se **takoj**

8. vojno posojilo.

Erzin Leopold, Celovec, 10 K; Adolf Knol, župnik, 20 K.

— **Dezertjerji kot muslimanske ženske.** Policija v Sarajevu je aretirala te dni več sumljivih mohamedanskih žena. Ko so jih bolj natanko pregledali, so dognali, da so to le preoblečeni dezertjerji.

— **Prošnja.** Kdo od vračajočih iz Rusije (Tavriške gubernije v Ukrajini) bi mi mogel kaj povedati o usodi mojega sina Valterja Klemenčiča, ki je imel naslov: pri gospe Elizabeti Ivanovni Kornis, Orlov pri Halbstadt, Tavriška gubernija, Južna Rusija. Za poročila bi bila iz srca hvaležna, stroške povrnem. Prosim poročati na naslov: gospa Berta Klemenčič, Ljubljana, Marije Terezije cesta štev. 6, II.

Primorske novice.

— **Ajdovščina.** Vsem rojakom po širnem svetu naznanjamo, da smo vsi zdravi in vam izročamo tem potom iskrene pozdrave. Ajdovci.

— **Tržaški Slovenci se pripravljamo na dostojno proslavo obletnice majniške deklaracije.** Zjutraj ob 10. uri bo v »Narodnem domu« — ker se nahajamo še v vojnem ozemlju — izredni občni zbor političnega društva »Edinost«. Na dnevnem redu je majniška deklaracija in naše tržaško šolsko vprašanje. Popoldne ob peti uri se pa vrši pri Sv. Ivanu velika ljudska slavnost na korist našemu dijaštvu. Te proslave se udeležijo tudi načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec. Za to proslavo je med tržaškimi Slovenci veliko zanimanje. Upamo, da bo ta dan dvorana v »Narodnem domu« prepolna. Noben tržaški Slovenec in Slovenka ne sme manjkati pri tej manifestaciji. Naj izve ves svet, da ne damo Trsta nikomur. Bolj ko nas odrivajo, bolj ga ljubimo, tem neizprosnejša je naša volja, ga braniti. Jugoslovanstvu do zadnje kaplje krvi! Ta dan zakličimo Nemcem in Italiji: Roko proč od Trsta! Sijaj bo podelila naši manifestaciji to pot navzočnost našega zaslužnega voditelja dr. Korošca, kateremu kliče mo navdušeno: Dobro došel!

— **Odlikovanja.** Za akt. konzistorijalne svetnike sta imenovana: dr. Jak. Brumat, prof. teol. in dr. Jos. Ličan, prof. teol. Za častne konz. svetnike so imenovani: dr. Fr. Zigon, dr. Andr. Pavlica in dr. Jos. Srebrnič, prof. teol., Teof. Nemec, Ivan Kovac, župnik, Knezonaškof. duh. svetnik: Bl. Grča, župnik v pok., Josip Godnič, kurat v pok., dr. Ign. Kobal, dr. Peter Šorli, stolni vikar, Jos. Kosovel, kur., Jak. Rejec, župnik, Vinko Vodopivec, vikar, Jožef Ušaj, kurat, Anton Grbec, župnik, Jožef Kalin, kurat, Jož. Milanič, kurat, Mih. Kmet, župnik, Šturje; Ignacij Leban, župnik, Jožef Kos, vikar, Karel Čigon, vikar v pok., Karel Oblak, kurat, Jož. Štrancar, župnik, Fr. Kranjec, župnik, Jan Kurinčič, kur. v pok., Jožef Kodolja, župnik, Fr. Lavrenčič, župnik, Jož. Primožič, župnik, Valentin Pipan, župnik, Jan. Remec, župnik, Fr. Raspet, župnik, Jož. Abram, vikar, Jož. Klopčič, župnik, Alojzij Matelič, župnik, Jan. Jarec, kurat.

Koroške novice.

— **»Slovenska Straža«.** Podružnica za Velikovec in okolico ima svoj občni zbor v nedeljo 2. junija popoldne v telovadnici »Narodne šole« v št. Rupertu pri Velikovcu. Na sporedu je med drugim govor o pomenu »Slov. Straže« in: »Dr. Jan. Ev. Krek, dobrotnik koroških Slovencev.« Želeči je obilne udeležbe.

— **Celovške novice.** O binkoštih je bilo v celovski stolnici birmanih 1918 otrok (lani 1473). — Na celovških železničnih postajah se je o binkošti izdalo okrog 11.170 vozniških listkov. — Celovčani se branijo tujcev. Kdor ne pride iz posebnih vzrokov tja, od 15. maja ne dobi več kart za razne potrebščine. — Za mesto Celovec in okolico so ustanovili olupševalno društvo. — Celovška cestna železnica je o binkošti prepeljala 32.694 oseb in imela 7857 K prejemkov.

— **Smrt kosi.** Binkoštno nedeljo zvečer je pri Trnjavsi blizu Celovca povozil vlak 77 letno posestnico Marijo Pachtio. Ponedeljek navrh je vlak povozil blizu Franc v Labudski dolini posestnico Thonhauser. Pri št. Rupertu pod Celovcem je prišel pod vlak 36 letni žel. uslužbenec L. Cvetnik iz Zihpolj in bil težko ranjen. Kmalu potem, ko so ga prepeljali v deželno bolnišnico, je umrl. Zapušča 5 neposkrbljenih otrok. — Kap je zadela dne 20. maja na vojaškem plavalšču na Vrbskem jezeru majorja J. Havliček-a, gorskega strelskega polka št. 2. Naslednji dan je umrl. Bil je rojen Celovečan ter je dosegel 43 let. — Umrl je znani celovski mizar Janez Völker, star 49 let.

— **Pomiloščena.** Kakor smo svoj čas poročali, je celovška porota obsodila leta 1880 rojeno Marijo Struggl iz Africe na smrt na visilicah, ker je s sekuro ubila pri njej stanujočega 77 letnega prevzvitkarja J. Placer. Cesar ji je zdaj spregledal smrtno kazen in najvišje sodišče ji je prisodilo 20 let težke ječe.

— **k Radi čeških vojakov** se hudo vznemirjajo rahločutni živci naših Nemcev. Kakor pri vsaki gonji zoper Slovence sta v tem bratsko združena »Tagblatt« in »Stimmen«. Prvi se zgraža, da se čuje v Beljaku toliko češke govornice čeških vojakov, kakor da bi bili le-ti radovoljno prišli v to nemčurško gnezdo, drugi se hujuje, da so pri komisijah za žitno revizijo na Gorenjem Koroškem tudi češki vojaki. Ali so se sami komandirali tja? Da moramo Slovenci povsod prenašati nemške valpete, je Velenemcem seveda prav!

— **k Samomor.** V svoji rojstni hiši pri Šurjanu v Timenici se je na Binkošti ustrelil 22 letni Joahim Pušnik, nadporočnik pri strelskem polku št. 1. Vzrok neznan.

— **k Hinavci brez primere.** »Mir« poroča: »Vsa sredstva so dobra.« Lutrovska »Bauernzeitung«, ki je strasna sovražnica katoliške cerkve in katoliških duhovnikov, piše v zadnji številki: »Cesarja in katoliško vero nam hočejo vzeti. Našo Koroško nam hočejo raztrgati, v službi naših sovražnikov nam hočejo Avstrijo razbiti. Kdo? Veleizdajalski Jugoslovani.« Nasprotniki nasproti našim zahtevam nimajo nobenega pametnega razloga, zato pa prihajajo s takimi lažmi kakor »Bauern-Ztg.« Postali so čez noč celo branitelji katoliške vere in cesarja, žal le z besedo na jeziku in to bi seveda ostalo le tako dolgo, dokler bi se ne čutili zopet zmagovalce. To je pa težka stvar, ker nimajo proti sebi napadalcev, marveč le stare branitelje cerkve in njenih naukov. »K. Tagblatt« pa jim k tej hinavski taktiki še čestita, pozabivši, da je pred par tedni lutrovska »B. Ztg.« grozila, da bodo vse »hujskajoče« farje pobili. To se je izkazalo za slabo sredstvo pri ljudstvu, zato je treba seči po drugih sredstvih. No, volka poznamo, naj si tudi našene ovčjo obleko.

Ljubljanske novice.

— **lj Spored procesije presv. Rešnjega Telesa** v stolnici jutri dne 30. maja. Ob 8. uri sv. maša. — Okoli pol 9. ure se prične pomikati procesija, ki gre: Pred škofijo skozi Stritarjevo ulico pred frančiškansko cerkev. I. blagoslov. — Skozi Wolfovo ulico, mimo Zvezde (blagoslov c. in kr. vojaštvu) in Gosposko ulico pred Križevniško cerkev. II. blagoslov. — Skozi Križevniško ulico, čez šentjakovski most pred šentjakobsko znamenje. III. blagoslov. — Po Starem in Mestnem trgu pred mestno hišo. IV. blagoslov. — Razvrstitev: 1. župne procesije z banderami: a) trnovska, b) frančiškanska, c) šentjakobska. — 2. Šole: a) nemška deška šola, b) III. mestna ljudska šola, c) I. mestna ljudska šola, d) Slovenska trgovska šola, e) pripravnica z deško vadnico, f) realka, g) nemška gimnazija, h) II. državna gimnazija, i) I. državna gimnazija. 3. Društva: a) Katoliško mladeniško društvo, b) Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov z zastavo. — 4. Ženske Marijine družbe: a) Dekliška Marijina družba iz Lichtenthurna, b) Dekliška Marijina družba iz Križank, c) Ženske svetilke, d) Velika kongregacija Kraljice sv. Rožnega venca, e) Uršulinska notranja kongregacija, f) Kongregacija gospodičen in gospa pri oo. jezuitih. — 5. Moški svetci. Moška Marijina družba. Vincencijeva konferenca. — 6. Dečki. Mala kongregacija Kraljice angelov. Deklice z neprižiganimi svečami. — 7. I. oddelek c. in kr. vojaštva. — 9. Mestni magistrat. Trgovska zbornica. C. kr. uradniki. Deželni odbor. — 9. Oo. frančiškani. — 10. Duhovščina in Presvetli z Najsvetejšim. — 11. C. kr. deželni predsednik z uradniki dež. vlade. — 12. II. oddelek c. in kr. vojaštva. — Za tem nihče več. — Sv. maše: Ob pol 5., 5., pol 6., 6. pred izpostavljenim sv. Rešnjim telesom, pol 7., 7., četrt na 8. (korarska), 8. (slovesna), 9. in pol 12. (Navadni maši ob pol 9. in 10. odpadeta.)

— **lj Obletnica deklaracije.** Kakor smo zvedeli, bodo slovenski hišni posestniki okrasili jutri ob obletnici majniške deklaracije svoje hiše s slovenskimi zastavami.

— **lj Spored sobotnega dobrodelnega koncerta na korist slepim vojakom in invalidom,** ki ga priredi Glasbena Matica, obsega sledeče skladbe: 1. a) Gluck: Dvospev iz opere »Orfej in Evridika«, b) Mozart: Dvospev iz opere »Figarova svatba«. 2. Rubinstein: a) Angel, b) Večerna pesem, c) Pevala je ptičica. Dvospevi. Pojeta dvorna operna pevka gospa Zora Bihoy-Benedekova in gospodična Cirila Medvedova. 3. Verdi: Arija Aida iz opere »Aida«. Pojeta dvorna operna pevka gospa Bihoy-Benedekova. 4. Dvojak: a) Prstan, b) Ujeta, c) Na begu. Moravski dvospevi. 5. Anton Lajovic: Tri pesmi za dva glasa: a) Ne povem vam, zakaj... b) Prstan moj, ljubezni znak, c) Kje se skrivaš mi... Pojeta gospa Bihoy-Benedekova in gđ. Cirila Medvedova. 6. Liszt: Lorelija. Pesem poje gđ. Cirila Medvedova. 7. Čajkovskij: a) Dvospev iz opere »Evgenij Onjegin«, b) dva dvospeva iz opere »Pikova dama«. 8. Puccini: Dvospev iz opere »Madame Butterfly«. Pojeta gospa Bihoy-Benedekova in gđ. Cirila Medvedova. Na

klavirju spremlja koncertna pianistinja gospodična Dana Koblerjeva.

— **lj Slovensko žensko društvo** priredi v četrtek, dne 30. maja t. l., v veliki dvorani hotela »Union« družabni večer. Na programu orkestralne in pevske točke. Vstopnina je 1 K za osebo. Preplačila se hvaležno sprejemajo v dobrodelne namene. Pričetek točno ob 8. uri zvečer. Blagajna se odpre ob 7. uri zvečer. — Slov. pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« pod vodstvom g. Zorka Prelovca bo pelo: 1. H. Volarič: Slovan na dan, moški zbor. 2. a) dr. G. Ipavc: Lahno noč, b) E. Adamič: Petnajst let, mešana zbor. 3. a) Z. Prelovac: Zapoj mi pesem, o dekle, b) Z. Prelovac: Jaz bi rad rudečih rož, moška osmerospeva. — Pevski zbor »Katol. društva za delavke« pod vodstvom g. stolnega vikarja F. Zabreta bo pel: 1. Volarič: Roj ptičic. 2. Aljaž: Slovenska zemlja. Ah, ni li zemlja krasna. 3. Ferjančič: Slovenske nar. pesmi. — Orkester šentpeterskega prosvetnega društva pod vodstvom g. Bežka bo izvajal: Ant. Jakl: Potovanje po kranjski deželi, potpouri. A. Jakl: Slovenski biseri, potpouri. A. Jakl: Pozdrav z Dolenjske, koračnica. A. Jakl: Našim rojakom, koračnica. V. Parma: Pozdrav Gorenjski, valček. B. Smetana: Koračnica iz opere »Prodana nevesta«. Iv. pl. Zajc: U boj. Fučik: Triglav, koračnica. Parma: Mladi vojaki.

— **lj Ženski odbor za invalide** ima v petek, dne 31. maja, sejo ob 5. uri popoldne v Alojzijevešču. Ker se bodo določile podrobnosti za dneve darovanja, se prosijo tudi gospodične, ki bi hotele prevzeti prodajo po ulicah, da se kolikor mogoče v velikem številu udeležijo.

— **lj Šentpetersko prosvetno društvo** vabi svoje člane in članice, da se polnoštevilno udeležijo procesije sv. Rešnjega Telesa pri sv. Petru v četrtek, dne 30. t. mes. Zbirališče ob tri četrti na 6. uri zjutraj pri društveni zastavi (ob župnišču).

— **lj Občni zbor Slovenskega katoliškega delavskega društva v Ljubljani** bo v nedeljo, dne 23. junija 1918, ob 10. uri popoldne v prostorih šentjakobske »Prosvete« v Ljubljani.

— **lj Društvo slovenskih profesorjev v Ljubljani** ima dne 2. junija t. l., ob 10. uri popoldne v prostorih prve državne gimnazije občni zbor s sledečim dnevnim redom: Pozdrav; poročilo odbornikov; poročilo preglednikov računov; volitve: predsednika, osem odbornikov, dveh namestnikov, dveh preglednikov računov; slučajnosti. Polnoštevilne udeležbe gg. članov in tovarišev prosijo in pričakuje — odbor.

— **lj Bolniško in podporno društvo pomožnih in zasebnih uradnikov za Kranjsko** ima dne 1. junija t. l. ob pol osmih zvečer v restavraciji »Novi svet« v Prešernovi sobi na Marije Terezije cesti št. 14 svoj redni občni zbor, katerega naj se člani polnoštevilno udeležijo.

— **lj Umrli so v Ljubljani:** Marjana Terpoteč, zasebnica, 80 let. — Jakob Jesih, gostilničar in posestnik, 73 let. — Benedikt Bezljaj, delavec sin, 9 let. — Ana Mrzlikar, užitarica, 69 let. — Josip Sušelj, gimnazijec, 16 let. — Martin Dokler, mediciner, 24 let. — Terezija Velkavrh, gospodinja, 22 let. — Fran Wantsche, premožar, 47 let. — Marija Prašnikar, premožarjeva žena, 40 let. — Elizabeta Ježek, delavčeva žena, 60 let. — Grete Neumann, trgovčeva hči, 2 leti.

— **lj Pobegnil je iz deželne prisilne delavnice** prisiljenec Alojzij Potokar, krojač, star 22 let, na levo nogo šepav, nosi očala in je že znan vlačugar. V današnjih časih taki ptiči niso dobrodošli na deželi. Skušal bo, kakor že svoj čas, priti preko Belokranjske na Hrvaško in bo med potom berail in kradel.

Narodno gospodarstvo.

— **g Oprostitev bombaževega blaga in perila za nadrobno prodajo in za konfekcijo.** Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani naznanja, da je c. kr. ministrstvo odredilo, da se za prodajo ali za predelovanje oproščajo one zaloge tkanega blaga oziroma perila, podlog itd., ki se še nahajajo pri nadrobnih trgovcih, krojačih, konfekcionarjih in drugih obrtnikih. Ta oprostitev se torej razteza pri nadrobnih trgovcih na doslej ne še prost ostanek po § 4 odredbe z 30. oktobra 1917 od oddaje oproščenih 20 % (oziroma v tej odredbi navedenih ostalih procentualnih množin), pri krojačih in konfekcionarjih na ostanek zaloge podlog in pridakov. Določbe ministrske odredbe z 21. septembra 1917 glede prodaje na potrdila o potrebi pa ostanejo tudi glede tega, samo od zapore oproščene blaga, v veljavi.

— **g Hrvatska tovarna papirja in celuloze.** V Zagrebu so ustanovili delniško društvo z glavnico 4 milijonov kron, ki naj zgradi tovarno papirja in celuloze. Tovarno zgrade izven Zagreba in sicer na takem kraju, kjer bo na razpolago dovolj cenenih surovin za proizvodnjo celuloze. Kapital je samo hrvatski. — Čas je že, da ustanovimo tudi mi Slovenci svojo tovarno papirja in celuloze, da ne bomo v vedni odvisnosti od Nemcev.

Ljubljanska aprovizacija.

— **a Testenine.** Ker so testenine že posle, se stranke opozarjajo, naj ne hodijo na magistrat, ker se novih nakazil ne more več izdajati. Kolikor je bilo testenin v zalogi, so se oddale strankam, ki so bile do njih opravljene.

— **a Prodajalci sladkorja v IV. okraju** se vabijo, da takoj predložijo v mestni posve-tovalnici izkaznice za kavino mešanico, ter sporoče, koliko imajo kavnine mešanice še v zalogi.

— **a Gostilničarji in zavodi** prejmejo meso v petek, dne 31. t. m. popoldne od 2 do 4 v cerkvi sv. Jožefa.

— **a Jajca za I. okraj.** Stranke prvega okraja prejmejo jajca v petek, dne 31. t. m., v cerkvi sv. Jožefa, vhod skozi glavna vrata. S seboj morajo prinesiti nakazilo za mast. Vsaka oseba dobi 10 jajc, jajce stane 70 vinarjev. Prodajalo se bo od 8 do 11 popoldne in od 2 do pol 5 popoldne.

— **a Krompir za VI. okraj.** Stranke VI. okraja prejmejo krompir v petek, dne 31. t. m., pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: od 8. do 9. ure št. 1 do 200, ob 9. do 10. ure št. 201 do 400, od 10. do 11. ure št. 401 do 600, popoldne od 2. do 3. ure št. 601 do 800, od 3. do 4. ure št. 801 do 1000, od 4. do 5. ure št. 1001 do konca. Vsaka oseba dobi 3 kg. Stranke, ki se izkažejo z zelenimi izkaznicami A, plačajo kilogram po 50 vin., stranke, ki se izkažejo z zelenimi izkaznicami B, rumenimi izkaznicami C, in izkaznicami prve in druge uradniške skupine, plačajo kilogram po 1 K, vsi drugi po 2 K.

— **a Krompir za VIII. in IX. okraj.** Stranke VIII. in IX. okraja prejmejo krompir v soboto, dne 1. junija, pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: VIII. okraj: od 8. do 9. ure popoldne št. 1 do 200, od 9. do 10. ure št. 201 do 400, od 10. do 11. ure št. 401 do konca. — IX. okraj: popoldne od 2. do 3. ure št. 1 do 200, od 3. do 4. ure št. 201 do konca. — Vsaka oseba dobi 3 kg. Stranke, ki se izkažejo z zelenimi izkaznicami B, rumenimi izkaznicami C, in izkaznicami prve in druge uradniške skupine, plačajo kilogram po 1 K, vsi drugi po 2 K.

Izgubljeno in najdeno.

— **Begunec** je zgubil na vozu iz Razdrtega do št. Vida pri Vipavi koš, v katerem je bila belosiva obleka in 1 kg mesa. Najditelj naj meso obdrži, obleko pa naj odda proti nagradi Još. Saksida, Dornberg 260 pri Gorici.

IZGUBIL SE JE

— **v nedeljo zvečer srebrni držaj palčice v gostilni pri »Figovcu« ali v kavarni »Europa«.** Prosi se, da bi poštene najditelji oddali istega v pisarni g. Avgusta Tomažiča, Marija Terezije cesta št. 2, proti dobri nagradi. 1822

— **Pri zlati žili in oteklini jeter,** pritisku krvi v glavo in mrzlih nogah, kar je v zvezi z zastajanjem krvi, povzročenem po nerednem, slabem odvajanju, povzroči naravna »Franz Josefa« grenčica redno, lahno odprtje telesa, in vsled tega odpravo težkoč in zboljšanje splošnega počutja.

— **Mnogi trpe na zaprtju, a tega ne vpoštevaljo.** Na to pa je treba paziti, kajti kdor ne poskrbi za redno izpraznjevanje črevesa, postane betežen, truden, razburljiv, len in težkokrvn. Ne zaužijajte pa želodec slabčih, črevo dražečih odvajalnih sredstev, marveč le Fellerjeve želodec krepilne, ne-dražeče, milo odvajajoče Rhabarbara-kroglice z znanko »Elsa-kroglice«, 6 skatel pošlje franco za le 7 K 37 vin. lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 134 (Hirshen). To dobro želodčno sredstvo bi moralo biti vedno pri hiši. Obenem morete naročiti Fellerjev bol lajšajoči rastlinski esenčni izvleček z znanko »Elsafluid«, 12 steklenic franco 14 K 32 vin. (ec)

V globoki žalosti raznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresljivo vest, da se je naša pre-dobra mamica

Fani Perhanz

sopoga c. kr. domobranskega evidenčnega nadoficijala,

danes ob 10. uri zvečer po kratkem trpljenju, previdna s tolažil sv. vere, preselila v večnost.

Pogreb predrage rajnice bo v sredo dne 29. maja ob 4. uri popoldne.

Bodi blagi pokojnici ohranjen časten spomin!

V Krškem, dne 27. maja 1918.

ZALUJOČI OSTALI

Brez posebnega obvestila. 1831

Itče se zanesljiv

štacunski hlapec

Kje pove iz prijaznosti upravništvo tega lista pod št. 1839.

Košnja

stoječe mrve v Ljubljani se tekoj odda v zameno za živila. Naslov se izve iz prijaznosti v uprav-ništvu tega lista pod št. 1817.

Mlin

vzajem v najem, eventualno ga tudi kupim. Kdo pove uprava »SLOVENCA« pod št. 1826

Razglas.

Naš letošnji redni občni zbor je podelil znesek treh tisoč kron

za obdaritev 60 dolgo službečih, k stanju naših vlagateljev spadajočih poslov in obrtniških pomočnikov (obrtinskih pomočnic)

z nagradami po 50 kron.

Za te nagrade morejo prositi one službeče osebe moškega in ženskega spola,

1. ki so posli v smislu poselskega reda ali obrtniški pomočniki (obrtinske pomočnice),
2. ki so služili ali še služijo najmanj deset let neprenehoma pri enem in istem delodajalcu,
3. ki so vsaj pet let vlagatelji našega zavoda.

Prosilci, ki doslej še niso bili obdarovani z nagrado, imajo prednost pred onimi, ki so v zadnjih treh letih prejeli nagrade.

Tisti, ki prosijo za kako tako nagrado, morajo nepretrgano službeno dobo dokazati s poselsko knjižico ali z izprijelom svojega službodajalca ali na kak drug verodostojen način, n. pr. s potrdilom župnijskega ali občinskega urada svojega službenega kraja. Začasni izstop iz službe zaradi bolezni ne velja kot prenehanje službene dobe, ako je uslužbenec po ozdravljenju zopet vstopil v službo prejšnjega gospodarja.

Pripadnost k stanju naših vlagateljev se mora dokazati z navedbo številke vlozne knjižice Kranjske hranilnice, ki se glasi na ime prosilčeve ali je vinkulirana na njegovo ime, ali pa na drug način, ki izključuje vsako zlorabo.

Za te nagrade se je

do 28. junija t. l.
pismeno ali ustno prijaviti tajništvo »Kranjske hranilnice«. Te prošnje se bodo rešile do konca meseca julija t. l.

V Ljubljani, dne 28. maja 1918.

1834

Ravnateljstvo Kranjske hranilnice.

št. ad 7740 ex 1916.

1816

Razglas.

Cepljenje proti kozam.

Meseca junija 1918 se bode vršilo v Mestnem domu vsak četrtek popoldne ob 3. uri javno brezplačno cepljenje proti kozam.

Za Spodnjo Šiško v torek, 4. junija v ljudski šoli, Gasilska ulica 242.

Za Vodmat v ponedeljek, 3. junija v mestni ljudski šoli.

Za Barje v sredo, 5. junija v barjanski šoli.

Vsakokrat ob 3. uri popoldne.

Pozivljajo se resno vsi starši, kojih otroci še niso cepljeni, da prinesejo te k cepljenju in k pregledu cepilcev, ki se vrši teden kasneje na istem kraju in ob istem času. Pri pregledu se izroče tudi spričevala o cepljenju, ki so pri sprejemu otrok v ljudsko šolo potrebna.

Z ozirom na nevarnost, ki preti v sedanjem času glede nastopa koz, opozarja podpisani mestni magistrat, da je cepljenje proti kozam najuspešnejše sredstvo zavarovanja proti tej bolezni, ter ujno pozivlja vse one, ki še morda niso bili nikoli cepljeni in vse tiste, pri katerih je že preteklo več let po zadnjem cepljenju, da se sedaj dajo cepiti, pri čem nanovo cepiti proti kozam.

Mestni magistrat ljubljanski
dne 16. maja 1918.

ISCEM SLUŽBO kot

nadmlinar

ali kaj primernege. Vojaštvo popolnoma prost. Kdo, pove uprava »SLOVENCA« pod št. 1827.

Sobo s hrano

za stalno isče v Trnovem uradnica, ki prekrbi kurivo. Ponudbe na upravo »SLOVENCA« pod »SOBA 20«. 1832

Naznanilo.

Staroznana

plzenska restavracija SCHMIDT

Ljubljana, Gradišče 2

Je zopet v polnem obratu in otvorjena za p. n. goste.

Izborna kuhinja po meščanskih cenah, PIVO- IN VINOTOČ TUDI ČEZ DAN IN TUDI ČEZ ULICO.

Velik senčnat vrt. — Velesposlovanjem

JOSIPINA SCHMIDT, restavratorka.

PRODA SE 2000 metrov

izolirane žice (kabeli)

Kje, pove upravnistvo »SLOVENCA« pod: »KABELJ« 1824.

Objava.

Dne 31. maja 1918, popoldne ob 11. uri, se bo vršila na dvorišču gluhozemnice javna prodaja okoli 40 q odpadkov

postelne slame in lesne volne

Dražbeni pogoji se bodo objavili pred pričetkom prodaje. 1836

C. kr. vojaško oskrbovališče v Ljubljani.

Odda se takoj

1837

meblouano stanovanje

s kuhinjo. Sv. Petra cesta št. 17, Ljubljana.

Dr. Ant. Breclj

primarij javne bolnice U. B. v Gorici
biva in sprejema zopet

u Gorici

ulica Barzellini št. 6

(začetek Korsa)

1841

od 10. do 12. ure.

Izda konzorij »Slovenca«.

Proda se posebno za poljedelce pripraven, dobro ohranjeni, ležeči **benzin-motor**
3 PH s kompletno hladilno napravo. Poizve se pri Makso Pohlin, Kamnik, Gorenjsko.

SPREJME SE

spretna šivilja

na dom. — Kje, pove upravnistvo »SLOVENCA« pod št. 1825.

Zdrava, krepkejša ženska, ki jo veseli snaga in red in zna slovensko brati in pisati, se sprejme v neko večjo pisarno kot celodnevna

služkinja

Stanovanje in hrano bi si morala preskrbeti sama. Plača po dogovoru. Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod »Pisarna 1900«.

Proda se dobro ohranjeno

moško kolo

s staro pnevmatiko. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1821.

Kupujem zmedene

ženske lase

STEFAN STRMOLI, LJUBLJANA,

Pod Trančo št. 1.

945

POZOR! Zaradi vpoklicanja v vojaško službovanje je lokal odprt vsak dan samo od 9. do pol 11. ure in v nedeljo od 9. do 11. ure dopoldne.

Svileno blago

LANENE BRISACE in NAMIZNE PRTE ponuja
TVRDKA PROKOP SKORKOVSKY IN SIN,
1312 HUMPOLEC, Češko.

Vzorci na željo samo direktnim odjemalcem.

CUNJE

suknene odrezke stare in nove, kakor vse vrste bombažastih in volnenih cunj, žakljevin, odeje, vrvi itd. v vsaki množini in po najvišji ceni kupuje

1228

E. KOTZBEK V KRANJU.

Delavce in delavke

SPREJME TAKOJ v službo strojlina tovarna SAMS & CO. v LJUBLJANI, METELKOVA ULICA 4. Zglaševanje od 4. do 5. ure popoldne.

POPOZARJAM cenjeno občinstvo, da je dospela večja pošiljatev

SIVALNIH STROJEV in GALANTERIJE.

Prosim torej, kdor je stroj naročil ali se za istega zanima, da se oglasi čim prej v trgovini

JOS. PETELINCA, LJUBLJANA,

Sv. Petra nasip št. 7.

Tovarniška zaloga sivalnih strojev. 299

Bukova drva

Več tisoč kubičnih metrov bukovih drv se zmenja za živila ali kaj drugega oziroma se tudi prodaja. Kdor se hoče za zimo preskrbeti s kurjavo, naj se zgasi pri

J. PLANKARJU v LJUBLJANI,

Dolenjska cesta št. 5 od 4. do 7. ure zvečer.

Oddaja košnje.

Letošnja košnja na senožetih izžanske graščine se bo oddala na javni dražbi. Dražba se vrši dne 2. junija ob 2. uri popoldne na lico mesta na senožeti Rasotova, ležeči ob okrajni cesti Škofelja-Ig pri prvem mostu pred Igom. 1830

Delnška družba kranjskih parnih opekaren Trnovo pri Ilirski Bistrici.

Proda se nekaj delnic. — Kje, pove uprava lista pod št. 1723.

Proda se hiša

enonadstropna, s trgovskimi prostori in prodajalniško opremo, zgrajena pred nekaj leti, v jako dobrem stanu v Višnjigori. Poleg hiše se nahaja vrt za zelenjavo z obširnim sadovnjakom in lastnim vodovodom ter druga poslopja za rejo živine. — Plačilni pogoji zelo ugodni. Pojasnila daje tverka A. KUŠLAN, Ljubljana, Karlovska cesta št. 15.

Sprejme se zanesljivo

hlapec h konjem

proti dobri plači in z vso oskrbo — zadostno hrano, kot tudi preskrbo obuvala. — Poizve se: ZUPANSTVO OBČINE MOSTE PRI LJUBLJANI.

Redka prilika.

1 par briljantnih uhanov

(2 krasna, izredno velika briljanta)

se ugodno prodaja.

1760

LUD. ČERNE

juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Kontorista in

kontoristinjo

večša strojepisja in knjigovodstva sprejme takoj v službo tovarna Sams & Co. v Ljubljani, Slomškova ulica 4. Osebe se je priglasiti od 4. do 5. ure popoldne. 1751

Odgovorni urednik: Josip Gostinčar.

Isčem 1777

3 tesače

za tesaenje tramov. Plača po dogovoru. Hrano preskrbi jaz. Ponudbe na: Franc Dolenc, trgovec z lesom v Stari Loki, pošta Škofja Loka, Gorenjsko.

Slavbinski nadzorniki

Izurjeni nadzorniki, vestni in zanesljivi, izvedeni posebno v zgradbi železnic, se sprejmo takoj. Prepisi spričeval in zahtevki plače naj se pošljejo na rudniško vodstvo Trboveljske premogokopne družbe v Rajhenburgu, Štajersko.

Zidarji, tesarji, kovači.

Izurjeni zidarji, tesarji in kovači se sprejmo za zgradbo železnic pri obratnem vodstvu Trboveljske premogokopne družbe v Rajhenburgu, Štajersko. Plača dobra. 1800

Sprejme se

vrtnarski učenec

ali tudi deklica primerne starosti. Hrana v hiši in tudi nekaj plače. Ravno tam se sprejme

služkinja

za vsa domača dela. Plača dobra. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Učenec-Služkinja«.

Električni pianino

za gostilničarje ali kavarnarje, malo rahljen, jo napredaj. — Poizve se v restavraciji pri »Levu«, Marije Terezije cesta 16. 1809

Vdovec

46 let star, sedaj na Nemškem, 20.000 K premoženja, isče pridno žensko, čeravno vdovo, ne pod 32 let, na deželi s kmetijo. Pisma na naslov: J. B., mizarški mojster, Tegenseher-Landstraße 34/III., München, Bavarsko.

Kupi se

1000 oglia

Ponudbe naj se pošljejo na: Jernej Jelenič, Ljubljana, Stara pot 1.

Kdo ve?

Kdo izmed vračujočih se ujetnikov iz Rusije bi kaj vedel o Janezu Ravnik iz Boh. Bele. Nazadnje je služil pri 27. pešpolku. Podatki naj se proti odškodnini pošljejo Antoniji Ravnik, Boh. Bela 24, Gorenjsko.

Zlahtni grah

dozori v šestih tednih. Kilogram stane 19 K in se dobi v trgovini s semeni Sever & Komp., preje Peter Lasnik, Ljubljana. 1714

Učenka

pridna, pošena, 14 let stara, z dežele, brez staršev

želi ostopiti

v dobro trgovino mešane stroke, v dobro hišo, z vso oskrbo. Vstop takoj. Varuh F. Skušek, Ljubljana, Šubičeva ulica 3.

10. C. kr. avstr. razr. loterija

Največji dobitki: 1 milijon kron v gotovini brez odbitka:

Razpošiljamo srečke za I. razr. Zrebanje 11. in 13. junija 1918.

1/5 5 K, 1/4 10 K, 1/2 20 K, 1/1 40 K.

s položnico in prosimo naročil — tudi z bojišča — naglo po dopisnici, ker je popraševanje veliko.

Banka ALEXANDER SUCHANER, Brno Ferdinandova ulica 37 —

Večji dobitki so bili zadeti pri meni:

št. 72.747 K 100.000 — št. 15.807 K 10.000

„ 72.703 „ 10.000 — „ 72.776 „ 10.000

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNO DRUSTVO v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvo, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vražajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2 %.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 319.848-40 kron. Doležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim riziko, otroških dot, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Prospekti zastoj in poštnine prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir. zakonito zajamčeno »Skaboform« mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 2-80 veliki K 4-— porcija za rodbino K 11-—. Zaloga za Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem jelenju, Ljubljana, Marijski trg. 1520

Pazite na varstveno znamko »Skaboform«!

LIPIK svetovno kopalnišče zdravi zanesljivo (Slavonija) prebavo, otroške bolezni, notranje bolezni

s kopolji, blatnimi masažami, pitjem, solnolnimi in električnimi kopolji.

Oskrba od strani ravnateljstva združena s kopolji. Restavracija, kavarna, slaščičarna v lastnem obratu. Glediška godba. Izborna oskrba. Stanovanje in kopolji v isti hiši. Prospekte pošilja kopalisko ravnateljstvo. Radioaktivni, električno-muriatiki, jed vsa ujoči termalni vrelci.

Zdravljenje z vodo. Za vsako vrsto kronavino je rezerviranih 50 prostorov.

Klavirje, harmonije in vse glasbene instrumente

prodaja in izposoja

Alfonz Breznik, Ljubljana, Kongresni trg št. 15.

Kupujem:

les za jame od 12 cm naprej mehak okrogel les, [na nt, smrekovo lubje] lanske in čreslo letošnje, kostanjev les od 10-cm hrastov les naprej,

Prosim ponudbe s skrajnimi cenami, množino in navedbo roka za oddajo.

VINKO VABIC,

Zalec 9, Južno štajersko.

Kulantno poslovanje. Takojšnje plačilo proti duplikatom.

Zamaške

nove in stare kupi vsako množino

tvrdka JELAČIN & Ko. Ljubljana ljubljanska industrija probkovih zamaškov

SIGORIN

zatre čudovito naglo stenice

Vzorčna teklenica K 4-—, velika steklenica K 16-—, brizgalnica K 2-— Dobiva se povsod. — Glavna razpošiljalnica:

Lekarna pri upanju, Pecs, Ogrsko (Apotheke zur »Hoffnung«)